

Τα παιδιά της Παλαιστίνης

κάτω από την ισραηλινή κατοχή

Ahmed el-Helah / Mariam A. Itani

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Vittoria Marangoni / Γιώργος Μαγγανάς

ΟΙ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΩΝ
ΣΥΝΔΕΛΦΩΝ

Τα παιδιά της Παλαιστίνης

κάτω από την ισραηλινή κατοχή

Ahmed el-Helah

Mariam A. Itani

Μετάφραση

Vittoria Marangoni

Γιώργος Μαγγανάς

Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων

Ένα Καράβι για τη Γάζα

Αθήνα 2013

Συγγραφείς: Ahmed el-Helah & Mariam A. Itani

Μετάφραση στα αγγλικά: Iman A. Itani

Μετάφραση στα ελληνικά: Vittoria Marangoni - Γιώργος Μαγγανάς

Διόρθωση: Δέσποινα Ζηλφίδου

Τίτλος πρωτοτύπου: The Suffering of the Palestinian Child
Under the Israeli Occupation

Πρώτη έκδοση 2010:

Al-Zaytouna Centre for Studies & Consultations

P.O.Box: 14-5034, Beirut, Lebanon

Tel: + 961 1 803 644

Tel-fax: + 961 1 803 643

Email: info@alzaytouna.net • **Website:** www.alzaytouna.net

Πρώτη ελληνική έκδοση: Μάρτιος 2013

Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων (Ερεσσού 35 - 10681 Αθήνα) και
Πρωτοβουλία «Ένα Καράβι για τη Γάζα»

ISBN 978-960-9797-14-6

© All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in retrieval system or transmitted in any form or by any means without the prior written permission of the publisher. For further information regarding permission(s), please write to: info@alzaytouna.net

The views expressed in this book are those of the authors alone. They do not necessarily reflect views of al-Zaytouna Centre for Studies and Consultations.

Σχεδιασμός: Marwa Ghalayini

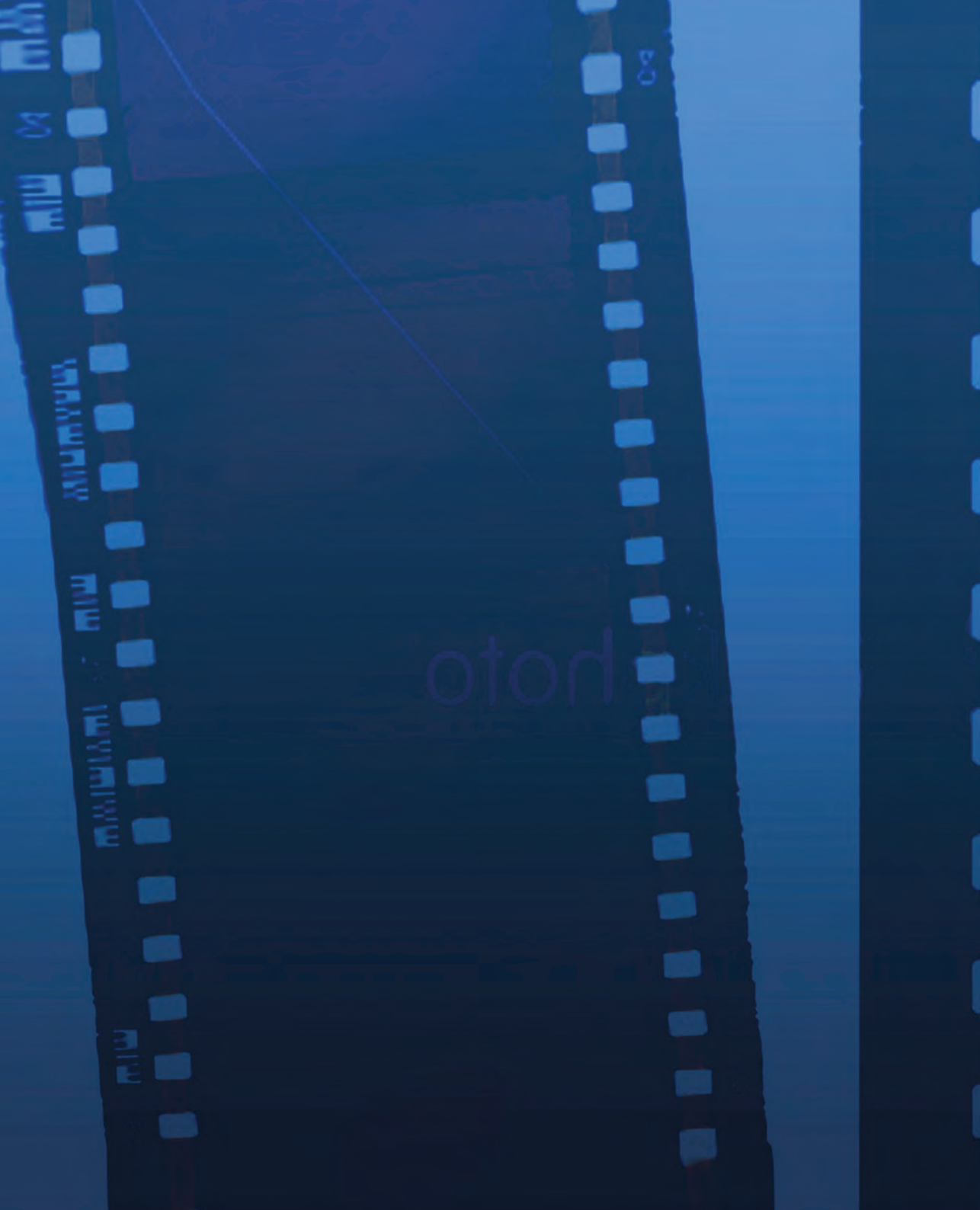
Προσαρμογή: Κώστας Λεγάκης

Παραγωγή: Γραφικές Τέχνες ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

Περιεχόμενα

Πρόλογος	5
Αντί προλόγου (στην ελληνική έκδοση)	6
Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1: Τα παιδιά στην παλαιστινιακή κοινωνία	13
Κεφάλαιο 2: Το παιδί της Παλαιστίνης: Δικαιώματα και παραβιάσεις	19
Κεφάλαιο 3: Τραυματισμένα και δολοφονημένα παιδιά	29
Κεφάλαιο 4: Παιδιά έγκλειστα και υπό κράτηση	37
Κεφάλαιο 5: Η κατάσταση της υγείας:	49
1. Κατάσταση της ψυχικής υγείας	51
2. Υποσιτισμός	56
3. Θάνατος	58
Κεφάλαιο 6: Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση:	63
1. Οικογενειακή ζωή	64
2. Οικονομική κατάσταση:	69
α. Φτώχεια	69
β. Παιδική εργασία	73
Κεφάλαιο 7: Η εκπαίδευση	79
Συμπέρασμα	87
Παραπομπές	93

Πρόλογος

Αυτό είναι το τρίτο βιβλίο της σειράς «Δεν είμαι άνθρωπος;», σειρά που εστιάζει στις διαφορετικές όψεις των δεινών του παλαιστινιακού λαού. Το παιδί της Παλαιστίνης μεγαλώνει κάτω από την ισραηλινή κατοχή, περικυκλωμένο από βαναυσότητα, καταδυνάστευση, σκοτωμούς, πείνα και καταστροφή. Όπως κάθε άλλο παιδί, ονειρεύεται να παίζει, να τρώει γλυκά, ακόμα και να τρώει υγιεινά γεύματα! Στην πραγματικότητα, βρίσκει είτε τον πατέρα του στη φυλακή, τη μητέρα του να γεννά σε κάποιο ισραηλινό σημείο ελέγχου, τον αδελφό του δολοφονημένο, είτε το σπίτι του κατεστραμμένο, χάνοντας τη σχολική του τσάντα ή τα παιχνίδια του και τα ρούχα του.

Το παιδί της Παλαιστίνης ζει μια ζωή διαφορετική από κάθε άλλο παιδί. Η παιδική του ηλικία έχει στρεβλωθεί από μια Κατοχή που σκοτώνει την αθωότητα και τα όνειρά του. Ζει σε συνεχή φόβο και άγχος, αναγκασμένο να μεγαλώσει πριν την ώρα του, ενώ είναι ακόμα παιδί. Στην πραγματικότητα, είναι ήδη ενήλικος, διότι αντιστέκεται στις σκληρότερες συνθήκες, βοηθά την οικογένειά του και ορθώνεται μπροστά στα ισραηλινά τανκς. Με εκπληκτικό τρόπο, το παιδί της Παλαιστίνης δίνει το παράδειγμα στους ώριμους ανθρώπους, πριν ακόμα πάει στο σχολείο.

Αυτό το βιβλίο είναι μέρος μιας σειράς που προσπαθεί να δώσει τη συνολική εικόνα των δεινών των Παλαιστινίων. Όσων συμβαίνουν ενώ εμείς νομίζουμε ότι ο κόσμος έγινε πολιτισμένος και κανένας απάνθρωπος αποικισμός δεν θα μπορούσε πια να υπάρξει. Όσων συμβαίνουν τη στιγμή που ολόκληρη η ανθρωπότητα δηλώνει ότι υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και την ελευθερία καθενός να ζει ειρηνικά στην πατρίδα του, όμως είναι σχεδόν αδιάφορη απέναντι σε αυτά που συμβαίνουν στους εξοστρακισμένους και καταπιεσμένους Παλαιστινίους.

*Ο επικεφαλής της έκδοσης
Δρ Mohsen M. Saleh*

Αντί προλόγου

Η αξιόλογη και ειλικρινής επιστημονική εργασία του λιβανέζικου Κέντρου Μελετών «Al Zaytouna» για τις θλιβερές συνθήκες διαβίωσης των παιδιών της Παλαιστίνης και ιδίως της Γάζας με ώθησε, παρόλο που δεν είμαι μεταφράστρια, να προσπαθήσω να την αποδώσω στα ελληνικά, ώστε να γίνει πλατιά γνωστή στο ελληνόφωνο κοινό.

Είναι βαθιά η συγκίνηση και η συμπόνια μου για αυτά τα παιδιά, που γεννιούνται και ζουν κάτω από φοβερές συνθήκες πείνας, έλλειψης καθαρού νερού και αναγκαίων φαρμάκων, συχνά χωρίς γονείς, οι οποίοι είτε σκοτώθηκαν μπροστά στα μάτια τους είτε έχουν φυλακιστεί.

Η κατάσταση αυτή κρατάει περισσότερο από 64 χρόνια. Την προκαλούν απόγονοι θυμάτων του ολοκαυτώματος, που φαίνεται ότι διδάχθηκαν πολύ λίγα από την τραγωδία του δικού τους λαού. Δυστυχώς, παιδιά χάνονται από πείνα, κακουχίες και πολέμους σε πολλά σημεία του κόσμου, όμως το κράτος του Ισραήλ, όπως φαίνεται και από τα στοιχεία σε αυτό το βιβλιαράκι, ακολουθεί στοχευμένες πρακτικές εξόντωσης ειδικά των παιδιών. Τέτοια εγκλήματα δίνουν νέο νόημα στον όρο γενοκτονία.

Πιστεύω και ελπίζω ότι η ενημέρωση θα ξυπνήσει αισθήματα συμπόνιας και συμπαραστάσης και θέληση για δράση, ώστε να αλλάξει η απάνθρωπη και μακροχρόνια κατάσταση Κατοχής στην Παλαιστίνη, αλλά και όπου αλλού συμβαίνει στον κόσμο.

Η μεταφραστική αυτή προσπάθεια δεν θα είχε ολοκληρωθεί χωρίς τη βοήθεια των συντρόφων από το «Ένα Καράβι για τη Γάζα», που ανέλαβαν το δύσκολο και άγνωστο για μένα έργο της επιμέλειας και έκδοσης του βιβλίου που κρατάτε στα χέρια σας.

Vittoria Marangoni

*Συνταξιούχος παιδίατρος, ψυχίατρος,
πρώην διευθύντρια Ε.Σ.Υ.*

Αθήνα, 2013

Εισαγωγή

Οι πυροβολισμοί που σκότωσαν τον δωδεκάχρονο Παλαιστίνιο Muhammad al-Durrah ήταν από τις συγκλονιστικότερες επιθέσεις που τράβηξαν τη συμπάθεια του κόσμου για την παλαιστινιακή υπόθεση, ιδίως για τα παιδιά της Παλαιστίνης. Ο Muhammad, όμως, δεν ήταν το πρώτο, ούτε το μοναδικό, παιδί που δολοφονήθηκε από ισραηλινούς στρατιώτες εν ψυχρώ με τέτοιο βάνουσο τρόπο. Οι τελευταίες τραγικές στιγμές του, που προσπαθούσε απελπισμένα να βρει καταφύγιο στην αγκαλιά του αβοήθητου πατέρα του, δεν είναι περισσότερο βάνουσες από τους πολλούς τρόπους που παιδιά, γυναίκες και ηλικιωμένοι Παλαιστίνιοι έχουν δολοφονηθεί από τον ισραηλινό στρατό κατοχής. Οι σκηνές της δολοφονίας του μεταδόθηκαν διεθνώς (από το κανάλι France 2 TV), καθιστώντας τον σύμβολο των δεινών των παιδιών της Παλαιστίνης υπό την ισραηλινή κατοχή.

Ένα ημερολόγιο της Γάζας

Κάθομαι στη σκιά μιας καλύβας με στέγη από κλαδιά φοίνικα, στην άκρη των αμμόλοφων, νικημένος για μια στιγμή από τη ζέστη, την άμμο, το συνωστισμό, την μπόχα των ανοιχτών υπονόμων και των σκουπιδιών που σαπίζουν. Ένας φίλος του Azmí μου φέρνει σε δίσκο ένα κρύο ποτήρι ξινό χυμό κόκκινου ιβίσκου.

Ξυπόλυτα παιδιά, κρατώντας χαρταετούς φτιαγμένους από αποκόμματα χαρτιού και οσχισμένες μπάλες ποδοσφαίρου, κάθονται οκλαδόν κάτω από θάμνους λίγο παραπέρα... Σιωπή. Ο καταυλισμός περιμένει, σαν να κρατά την αναπνοή του. Και τότε, μέσα από τον ξερό και καυτό αέρα, μια ασώματη φωνή τρίζει από ένα megάφωνο:

«Ελάτε, σκυλιά», η φωνή κράζει αραβικά. «Πού είναι όλα τα σκυλιά του Χαν Γιούνις [Khan Yunis]; Ελάτε! Ελάτε!»

Σπκώνομαι. Βγαίνω από την καλύβα. Το βρισίδι συνεχίζει να ξερνά: «Π... γιοί!» «Της μάνας σας...!»

Τα αγόρια ξεπηδάνε σε μικρές ομάδες πάνω στους επικλινείς αμμόλοφους με τον ηλεκτροφόρο φράκτη που χωρίζει τον καταυλισμό από τον ισραηλινό εποίκισμό. Πετάνε πέτρες προς δύο σπλισμένα και εφοδιασμένα με megάφωνα τζιπ που είναι παρκαρισμένα στην κορυφή του αμμόλοφου. Τρία ασθενοφόρα σχηματίζουν μια γραμμή στο δρόμο κάτω από τους αμμόλοφους, περιμένοντας αυτό που θα συμβεί.

Μια χειροβομβίδα κρότου σκάει. Τα αγόρια, τα περισσότερα όχι μεγαλύτερα από δέκα ή έντεκα χρόνων, σκορπίζονται τρέχοντας αδέξια μέσα στην παχιά άμμο. Κατεβαίνουν και κρύβονται πίσω από έναν αμμόλοφο μπροστά μου. Δεν ακούγονται πυροβολισμοί. Οι στρατιώτες πυροβολούν με σιγαστήρες. Οι σφαίρες από τα τουφέκια M-16 διαπερνούν πέρα για πέρα τα λεπτά σώματα των παιδιών. Αργότερα στο νοσοκομείο θα δω την καταστροφή: στομάχια ξεσκιωμένα, πληγές ανοιχτές σε χέρια, πόδια και κορμιά.

Χθες, σε αυτό το σημείο, οι Ισραηλινοί πυροβόλησαν οχτώ νέους, οι έξι από αυτούς ήταν κάτω από τα δεκαοχτώ. Ο ένας ήταν δώδεκα. Σήμερα το απόγευμα σκότωσαν ένα εντεκάχρονο αγόρι, τον Ali Murad, και τραυμάτισαν σοβαρά άλλους τέσσερις, από τους οποίους οι τρεις ήταν κάτω των δεκαοχτώ ετών. Παιδιά έχουν πυροβοληθεί και σε άλλες συγκρούσεις που έχω καλύψει δημοσιογραφικά –τάγματα θανάτου τα πυροβόλησαν στο Σαλβαντόρ και τη Γουατεμάλα, μπτέρες με μωρά έμπαιναν στη σειρά και σφάζονταν στην Αλγερία, και σέρβιοι ελεύθεροι σκοπευτές έβαζαν παιδιά στο στόχαστρό τους και τα παρακολουθούσαν να πέφτουν στο έδαφος στο Σεράγεβο – όμως δεν έχω ξαναδεί ποτέ στρατιώτες να προσελκύνουν παιδιά, σαν ποντικούς στη φάκα, και να τα σκοτώνουν για σπορ.

► Chris Hedges, «A Gaza Diary», *Harper's magazine*. New York, Issue 10, October 2001.

Όμως ο Muhammad ήταν ένα μόνο παιδί της Παλαιστίνης – θύμα της κτηνωδίας της ισραηλινής κατοχής. Ένα μόνο παιδί στο φόρο θανάτου, που έφτασε τα 1400 παιδιά από την αρχή της αλ-Άξα Ιντιφάντα [al-Aqsa Intifadah], το 2000, μέχρι το τέλος του 2007. Σύμφωνα με μια έκθεση της UNICEF, 230 από αυτά τα σκοτωμένα παιδιά ήταν κάτω των 12 ετών¹.

Αλλά τι συμβαίνει με τα άλλα παιδιά της Παλαιστίνης, περισσότερα από ένα εκατομμύριο, που συνεχίζουν να ζουν και να υποφέρουν κάθε στιγμή της ζωής τους κάτω από την οδυνηρή πραγματικότητα της Κατοχής; Τι συμβαίνει με τα τραυματισμένα και ανάπηρα παιδιά; Τι γίνεται με τα παιδιά στις ισραηλινές φυλακές; Τι συμβαίνει με τα πεινασμένα και φτωχά παιδιά; Τι γίνεται με αυτά που χάσανε τους γονείς τους, τους φίλους, τους αδελφούς και τις αδελφές, εξαιτίας των συνεχών ισραηλινών επιθέσεων; Τι να πούμε για τα παιδιά που ζουν στο φόβο, υποφέρουν από στρες ή δεν μπορούν να κοιμηθούν, που αισθάνονται ανυπεράσπιστα απέναντι σε μια ανελέητη και αλαζονική ισραηλινή κατοχή; Αυτά είναι τα παιδιά της Παλαιστίνης στα οποία αφιερώνεται η παρούσα μελέτη. Όμως μία μόνο μελέτη δεν μπορεί να καλύψει το μαρτύριο των παιδιών της Παλαιστίνης, ιδιαίτερα από τη στιγμή που η παιδική ηλικία χαρακτηρίζεται από ιερότητα και ιδιομορφία που καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την περιγραφή της οδύνης της. Ακριβώς όπως τα απάνθρωπα και ποικίλα ισραηλινά κατοχικά μέτρα εναντίον των παιδιών είναι «μοναδικά», πράγμα που κάνει δύσκολη την περιγραφή ή ακόμα και την καταμέτρησή τους. Από αυτήν την άποψη, η παρούσα μελέτη μπορεί να είναι μια συμβολική εικόνα αυτού που μπορούμε να τεκμηριώσουμε σχετικά με τα βάσανά τους ή έστω ενός μέρους τους.

Παρά το γεγονός ότι εκατομμύρια παιδιά στον κόσμο μας έχουν υποφέρει από τις συνέπειες φυσικών καταστροφών, όπως ξηρασία, ερήμωση και πλημμύρες, στις οποίες οι διεθνείς επεμβάσεις ήταν, στις περισσότερες περιπτώσεις, ικανές να δρουν αποτελεσματικά και να μειώνουν τις

Τρία παιδιά... που τα έκλαψε ολόκληρος ο κόσμος

Iman Hijjo (4 μηνών)

Huda Ghalia (12 χρονών)

Muhammad al-Durrah
(12 χρονών)

Η μετάδοση των εικόνων αυτών συγκλόνισε τον κόσμο. Η βαναυσότητα και ο φόνος δεν είναι τίποτα το καινούργιο για τους Ισραηλινούς. Ο Muhammad δολοφονήθηκε από τις σφαίρες του στρατού κατοχής, ενώ ο πατέρας του προσπαθούσε αβοήθητος να τον προστατεύσει. Η Iman δολοφονήθηκε από ισραηλινό βλήμα στην αγκαλιά της μητέρας της. Η Huda μπορεί να θεωρηθεί πιο τυχερή, επειδή είναι ακόμα ζωντανή. Όμως, σε μια στιγμή και μπροστά στα ίδια της τα μάτια, έχασε τη μητέρα, τον πατέρα και πέντε αδέρφια της στις ακτές της Γάζας. Η οικογένεια της Huda δολοφονήθηκε τον Ιούνιο του 2006, όταν ισραηλινές ναυτικές περιπόλοι πυροβόλησαν ανθρώπους που είχαν καταφύγει στην παραλία εξαιτίας της αφόρητης ζέσσης. Δεκάδες γυναικόπαιδα σκοτώθηκαν σε αυτές τις επιθέσεις.

Εκτός από την οικογένεια της Huda Ghalia, οι Παλαιστίνιοι υπέστησαν τρεις ακόμα σφαγές σε λιγότερο από δύο εβδομάδες. Η οικογένεια Moghrabi έχασε τον πατέρα και δυο από τα παιδιά της, μαζί με τέσσερις εργαζόμενους των Πρώτων Βοηθειών. Στην επιχείρηση δολοφονίας του Imad Abu Hamad, ενός διοικητή των ταξιαρχιών του αλ-Άσα [al-Aqsa], σκοτώθηκαν επίσης τρία παιδιά: Mohammad Rawqa, Bilal al-Hesi και Samia Sherif. Έπειτα δολοφονήθηκαν εννέα μέλη της οικογένειας Ahmad από πυραυλική επίθεση στο σπίτι τους, την ώρα που έτρωγαν, όπου σκοτώθηκε η μητέρα Fatima και ο γιατρός αδελφός της Zakariyah και τραυματίστηκαν πέντε παιδιά, δυο από αυτά πολύ σοβαρά. Όπως πάντα, η δικαιολογία των Ισραηλινών ήταν: «Έγινε λάθος και θα ερευνήσουμε το συμβάν».

► «Four Massacres in Two weeks: The Enemy Murders Childhood in Gaza», *al-Intiqad* magazine, Beirut, no 1167, 23/6/2006.

συνέπειές τους στον παιδικό πληθυσμό, η καταστροφή που βιώνουν τα παιδιά της Παλαιστίνης, παρότι παρόμοια σε συνέπειες, είναι διαφορετική από αυτές που βιώνουν τα παιδιά του υπόλοιπου κόσμου ως προς τρία κύρια χαρακτηριστικά:

1. Η καταστροφή στην περίπτωση των παιδιών της Παλαιστίνης είναι έργο ανθρώπων (η ισραηλινή κατοχή).

2. Η καταστροφή γίνεται αδιάκοπα επί μια περίοδο μεγαλύτερη των 60 χρόνων.

3. Η διεθνής παρέμβαση για τη διάσωση των παιδιών της Παλαιστίνης είναι τουλάχιστον ανίσχυρη, αφήνοντας το παιδί της Παλαιστίνης να υποφέρει μόνο του τη βαναυσότητα της Κατοχής και την ακραία της βιαιότητα.

Αυτή η μελέτη αποκαλύπτει το μέγεθος των δεινών των παιδιών της Παλαιστίνης από την Κατοχή. Φωτίζει τις καταστροφικές της συνέπειες στα παιδιά: σωματικές, ψυχικές, συναισθηματικές, οικονομικές και μορφωτικές.

Πριν μιλήσουμε για τα δικαιώματα των παιδιών της Παλαιστίνης στο καθεστώς της Κατοχής, είναι σημαντικό να υπενθυμίσουμε το γεγονός ότι η ίδια η Κατοχή είναι μια ανήθικη, παράνομη, απάνθρωπη και αδικαιολόγητη πράξη, που αρνείται σε ένα έθνος το δικαίωμα στον αυτοπροσδιορισμό, βασικό δικαίωμα όλων των εθνών.

Κεφάλαιο 1

Τα παιδιά στην παλαιστινιακή κοινωνία

Τα παιδιά αποτελούν την πλειοψηφία στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας, γι' αυτό η παλαιστινιακή κοινωνία είναι μια νεανική κοινωνία. Στην ετήσια έκθεση του Ιουνίου 2007, το Παλαιστινιακό Κεντρικό Γραφείο Στατιστικής ανέφερε ότι γύρω στα 2,1 εκατομμύρια άτομα ήταν ηλικίας κάτω των 18 ετών, αριθμός που αποτελεί το 52,2% των κατοίκων αυτών των περιοχών. Το ποσοστό κατανέμεται ως εξής: 17% κάτω από 5 ετών, 15,4% από 5 έως 9 ετών, 13% από 10 έως 14 ετών και 6,8% από 15 έως 17 ετών.² Είναι σαφές ότι τα παιδιά απαρτίζουν το μεγαλύτερο μέρος του δημογραφικού χάρτη και, επομένως, το μέλλον του παλαιστινιακού λαού εξαρτάται από το μέλλον των παιδιών του. Ως εκ τούτου, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η παρούσα κατάσταση των παιδιών της Παλαιστίνης, αφού

η φυσική, ψυχολογική και μορφωτική δόμηση της νέας γενιάς είναι ο πυρήνας του μέλλοντος του παλαιστινιακού λαού συνολικά και είναι αυτό επίσης που θα καθορίσει το πεπρωμένο της μακρόχρονης πάλης του κατά της ισραηλινής κατοχής.

Η ισραηλινή κατοχή έκανε πάντα προσπάθειες να επιβαρύνει τα συναισθηματικά και ψυχολογικά βάσανα του παιδιού της Παλαιστίνης και να δαμάσει το πνεύμα του με τα αυθαίρετα μέτρα της, όπως η σωματική κακοποίηση και οι περιορισμοί μετακίνησης στους δρόμους, που επιβάλλονται καθημερινά στα παιδιά – πέρα από όσα πλήττουν οικογένειες και φίλους, όπως φόνοι, τραυματισμοί και καταστροφές ιδιοκτησιών. Επιπλέον, το παιδί της Παλαιστίνης υποφέρει από φτώχεια και καταστολή, λόγω των σοβαρότατων περιορισμών και των απαγορεύσεων κυκλοφορίας. Με άλλα λόγια, η ισραηλινο-παλαιστινιακή σύγκρουση στοιχίζει ακριβά στα παιδιά της Παλαιστίνης, που συχνά πληρώνουν το τίμημα με τη ζωή τους.³

Κατά το διάστημα 29/9/2000 – 31/12/2008, τα παιδιά της Παλαιστίνης στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας έγιναν μάρτυρες δολοφονίας 5.864⁴ και τραυματισμού 35.099⁵ ατόμων. Παράλληλα, έκθεση του Υπουργείου Κρατουμένων και Αποφυλακισμένων,* που εκδόθηκε στα τέλη του 2009, διαπιστώνει ότι 7.500 από τους γονείς και συγγενείς τους είναι κρατούμενοι σε ισραηλινές φυλακές.⁶ Επιπλέον, τα παιδιά της Παλαιστίνης έγιναν μάρτυρες της καταστροφής 77.759 κτιρίων στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας, κατά την περίοδο 28/9/2000 – 30/4/2007.⁷ Τα παιδιά που ζουν σε τόσο σκληρές συνθήκες χάνουν την παιδικότητα και την αθωότητά τους, ακριβώς όπως χάνουν την ελπίδα και τη χαρά της ζωής. Το ακραίο βάρος που αποθέτει πάνω τους η Κατοχή προκαλεί σω-

* Υπουργείο Κρατουμένων και Αποφυλακισμένων: Εάν σκεφτεί κανείς ότι επί μόνιμη βάση στις ισραηλινές φυλακές υπάρχουν 8.500-10.000 παλαιστίνιοι κρατούμενοι και, γενικά, έχουν περάσει από τις φυλακές πάνω από 250.000 Παλαιστίνιοι, αυτό εξηγεί την ύπαρξη αρμόδιου Υπουργείου για την παρακολούθηση του θέματος και την επανένταξη των κρατουμένων στην κοινωνία.

ματικά και ψυχολογικά προβλήματα που επιδιώκουν να ταπεινώσουν το ηθικό των παιδιών. Παρ' όλα αυτά, η μεγάλη βαναυσότητα αποδείχθηκε ότι πυροδοτεί περαιτέρω το πνεύμα αντίστασης και εμβαθύνει το μίσος για την Κατοχή.

«Atfal al-Hijara» – «Τα παιδιά με τις πέτρες». Όρος που χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει τα παιδιά της Παλαιστίνης που πετούσαν πέτρες στους ισραηλινούς στρατιώτες κατά την πρώτη Ιντιφάντα, που ξέσπασε το 1987. Είναι η γενιά του πόνου, που τα σχολεία και τα σπίτια της έγιναν πεδία μάχης εξαιτίας των ισραηλινών πρακτικών και μέτρων. Όμως η σκληρότητα της Κατοχής δεν κατάφερε να αποκλείσει τα παιδιά από τη σύγκρουση. Αντίθετα, αύξησε τη συνειδητοποίησή τους και την ορμή τους να σηκωθούν και να αντισταθούν, ακόμα και όταν δεν είχαν τίποτα άλλο παρά πέτρες, και να αποκαταστήσουν την παιδικότητα που τους είχαν στερήσει. Επιπλέον, η σκληρή και αναντίστοιχη ισραηλινή απάντηση, με τη χρήση βομβών και

As μιλήσουν οι φωτογραφίες

Εδώ είναι το σπίτι μου,

το σχολείο μου,

και ο χώρος που παίζω...

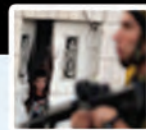

πραγματικών πυρών, δεν είναι απλή απόκρουση, αλλά μια πρόσθετη επίθεση ενάντια στα παιδιά της Παλαιστίνης.

Μια βρετανική μελέτη για τα παιδιά της Παλαιστίνης, την περίοδο της Ιντιφάντα, σημειώνει ότι τα παιδιά που μεγάλωσαν υπό καθεστώς Κατοχής εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα πολιτικής συνείδησης. Για παράδειγμα, όλα τα παιδιά-πρόσφυγες θυμούνται τα ονόματα των χωριών από τα οποία εκδιώχθηκαν αρχικά οι γονείς και οι παππούδες τους και ξέρουν πολλά για τα γεγονότα της ισραηλινο-παλαιστινιακής σύγκρουσης. Έτσι, η ζωή αυτών των παιδιών χαρακτηρίζεται από δύο παράγοντες: ο πρώτος είναι οι ισραηλινές επιθέσεις και τα μέτρα που παίρνονται εναντίον τους, όπως οι αποκλεισμοί, οι απαγορεύσεις κυκλοφορίας, οι συλλήψεις και οι προσβολές. Ο δεύτερος είναι η δέσμευσή τους στην αντίσταση και η άρνησή τους να εγκαταλείψουν οποιοδήποτε δικαίωμά τους⁸.

Τα εξόριστα στον Λίβανο παιδιά της Παλαιστίνης

Μία ακόμα όψη του πόνου

Η Τρίτη Έκθεση για τα Δικαιώματα των Παιδιών της Παλαιστίνης στον Λίβανο δείχνει ότι το 53% των παιδιών ηλικίας κάτω των 5 ετών υποφέρει από σοβαρά σωματικά προβλήματα ως αποτέλεσμα των κακών συνθηκών διαβίωσης στους προσφυγικούς καταυλισμούς, όπου δεν υπάρχουν καθαρός αέρας και νερό, τόποι παιχνιδιού για τα παιδιά, ηλεκτρισμός ή ευκαιρίες εργασίας για τους γονείς τους. Παρά τις κακές συνθήκες, το ποσοστό επιτυχίας στο λιβανέζικο ακαδημαϊκό απολυτήριο έφτασε το 73,9% μεταξύ των παλαιστινίων προσφύγων.

Η έκθεση παρουσιάζει σοβαρή αύξηση περιγεννητικών ανωμαλιών και ασθενειών του αναπνευστικού, που προκαλούν το θάνατο παιδιών πριν συμπληρώσουν τα 2 ή 3 χρόνια ζωής. Στους προσφυγικούς καταυλισμούς στον Βόρειο Λίβανο, το ποσοστό φτάνει το 44,5%, ενώ το 14% κάτω των 3 ετών υποφέρει από σοβαρή διάρροια, εξαιτίας του βρόμικου νερού, του συνωστισμού στις κατοικίες και του κακού αερισμού.

Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της Ενωμένης Ιατρικής Ομάδας, το 63% των οικογενειών δεν παίρνουν το καθαρό πόσιμο και για οικιακή χρήση νερό που χορηγεί για αυτούς η UNRWA.

Τα παιδιά, όταν εκφράζουν την αθλιότητα της ζωής τους με τα δικά τους παιδικά λόγια, λένε: «Δεν πιστεύω ότι το παιχνίδι είναι ένα βασικό δικαίωμα» και «Μας λείπει ο καθαρός αέρας και το

νερό στον καταυλισμό» και εύχονται να «μάθουν πάνω από πέντε τέχνες, ώστε να βρουν μια δουλειά», «να ζουν από μόνα τους, όπως τους αρέσει», «να έχουν το δικό τους μαγαζί και να αγοράσουν αυτοκίνητο», «να προμηθεύουν κάθε παιδί με αυτά που χρειάζεται», «να γίνουν δάσκαλοι Ιστορίας, ώστε να μπορούν να διδάξουν τις άλλες γενιές για την Παλαιστίνη». Τους λείπει «ένα κομπιούτερ», «ένα μαγνητόφωνο», «ένα μεγάλο σπίτι», «σοκολάτα», «μουσική» και «φροντίδα υγείας».

- Τρίτη Έκθεση για τα Δικαιώματα των Παιδιών της Παλαιστίνης στον Λίβανο. Εφημερίδα *Assafir*, Βηρυτός, 20/6/2006.

Κεφάλαιο 2

Το παιδί της Παλαιστίνης: Δικαιώματα και παραβιάσεις

Ως Δικαιώματα του Παιδιού ορίζονται τα δικαιώματα που αφορούν κάθε άνθρωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών. Παρότι ορισμένοι θεωρούν το ηλικιακό αυτό εύρος αρκετά μεγάλο, ή και αμφισβητούν επί της ουσίας αυτά τα δικαιώματα, κανείς δεν αρνείται τα βασικά δικαιώματα του παιδιού, τουλάχιστον κάτω από την ηλικία των 12 ή 13 ετών, που πρέπει να τα απολαμβάνει λόγω του ότι είναι άνθρωπος: πρώτον, είναι μικρό και ανίκανο να προστατεύσει τον εαυτό του ή να εξασφαλίσει τις βασικές του ανάγκες· δεύτερον, έχει ανάγκη να νιώθει ασφάλεια και να απολαμβάνει στοιχειώδεις ανέσεις· τρίτον, είναι αθώο. Όμως, η ισραηλινή κατοχή αδιαφορεί για όλα τα παραπάνω και οι πρακτικές της είναι ανελέητες προς τους Παλαιστίνιους, νέους και γέρους

εξίσου. Κατά τον ίδιο τρόπο, όλες οι διακηρύξεις και οι συμβάσεις που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού δεν έπαιξαν κανένα ρόλο ώστε να σταματήσουν την παραβίασή τους από το Ισραήλ.

Οι σημαντικότερες διεθνείς συνθήκες και διακηρύξεις των δικαιωμάτων του παιδιού είναι δύο: η πρώτη, η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που υιοθετήθηκε από την Απόφαση 1386 (D-14) της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών στις 20/11/1959, και η δεύτερη, η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC), που υιοθετήθηκε και άνοιξε για υπογραφή, έγκριση και αποδοχή από το ψήφισμα 44/25 της Γενικής Συνέλευσης στις 20/11/1989 και τέθηκε σε ισχύ στις 2/9/1990.

Το πρώτο άρθρο της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Παιδιού ορίζει ότι:

«Κάθε παιδί, χωρίς καμιά απολύτως εξαίρεση, πρέπει να δικαιούται αυτά τα δικαιώματα, χωρίς διαφοροποίηση ή διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικής ή άλλης γνώμης, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, ιδιοκτησίας, γέννησης ή άλλης θέσης. Είτε δικής του είτε της οικογένειάς του...»⁹

Μεταξύ αυτών είναι και το δικαίωμα κάθε παιδιού να απολαμβάνει ειδική προστασία και να του δίνονται ευκαιρίες και διευκολύνσεις, διά νόμου ή με άλλα μέσα, να μπορεί να αναπτύσσεται σωματικά, νοητικά, ηθικά, πνευματικά και κοινωνικά με υγιή και φυσιολογικό τρόπο και σε συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρέπειας. Τα άλλα άρθρα τονίζουν το εκ γενετής δικαίωμα του παιδιού σε όνομα και εθνικότητα και σε καλή εκπαίδευση. Επίσης, τα παιδιά πρέπει να έχουν προτεραιότητα στη λήψη βοήθειας και προστασίας σε καιρό πολέμου. Στο τελευταίο άρθρο, εφιστάται μεγαλύτερη προσοχή στην Τέταρτη Συνθήκη της Γενεύης, που επιβεβαίωσε την προστασία των αμάχων σε καιρό πολέμου, με έμφαση πάντα και συγκεκριμένα στην παρανομία της Κατοχής.

Μεταξύ των σημαντικότερων από αυτά τα βασικά δικαιώματα στη CRC είναι τα ακόλουθα εφτά:

1. Το δικαίωμα στη ζωή, που διασφαλίζεται στο άρθρο 6 (παράγραφοι 1 και 2) και στο άρθρο 38 (παράγραφος 4) της CRC. Παρ' όλα αυτά, οι ισραηλινές δυνάμεις κατοχής παραβιάζουν αυτό το δικαίωμα στοχεύοντας σκόπιμα τα παιδιά. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις στατιστικές που σχετίζονται με τις τοποθεσίες όπου πυροβολήθηκαν παιδιά και από τον αριθμό των πληγέντων.

2. Το δικαίωμα σε ένα επίπεδο ζωής κατάλληλο για τη σωματική, νοητική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Όμως, η κακή οικονομική κατάσταση, ιδιαίτερα στη Λωρίδα της Γάζας, κάνει αδύνατη την ικανοποίηση αυτού του δικαιώματος. Συνεπώς, το παιδί στην Παλαιστίνη στερείται βασικά αγαθά και τρόφιμα και υποφέρει από υποσιτισμό και αναιμία. Οι βασικές αιτίες αυτών των δεινών είναι τα μπλόκα στους δρόμους, τα σημεία ελέγχου και οι απαγορεύσεις της κυκλοφορίας που επιβάλλονται από τις δυνάμεις κατοχής. Αυτά τα μέτρα οδηγούν στη φτώχεια και στην ανεργία. Το δικαίωμα σε ένα ομαλό επίπεδο ζωής περιλαμβάνει, επιπλέον, το δικαίωμα σε επαρκή στέγαση (Άρθρο 4 της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Παιδιού και Άρθρο 27, Παράγραφος 3 της CRC). Και αυτό το δικαίωμα παραβιάζεται συνεχώς από τις επιχειρήσεις του ισραηλινού κατοχικού στρατού που πλήττει με οβίδες και καταστρέφει σπίτια και κοινοτικές υποδομές, όπως δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφώνου, δρόμων και επικοινωνιών. Τέτοιες επιθετικές πράξεις επιφέρουν σωματικές και ψυχολογικές βλάβες που επηρεάζουν ιδιαίτερα τα παιδιά.

3. Το δικαίωμα απόλαυσης του υψηλότερου δυνατού επιπέδου υγείας και υπηρεσιών για τη θεραπεία από ασθένεια και την αποκατάσταση της υγείας. Αυτό το δικαίωμα καταπατάται κυρίως από την πολιορκία. Επιπλέον, διάφοροι σύλλογοι για τα δικαιώματα του ανθρώπου και του παιδιού ανέφεραν ότι τα παιδιά στις ισραηλινές φυλακές υποφέρουν από συνθήκες που

Δυο κορίτσια της Παλαιστίνης συμμετέχουν στη δημιουργία μιας τοιχογραφίας στη Γάζα, εκφράζοντας την αντίθεσή τους στα ισραηλινά εγκλήματα εναντίον τους. Η τοιχογραφία δείχνει δυο παλαιστίνιες γυναίκες που σκορπίζουν λουλούδια σε τάφους σκοτωμένων παιδιών.

➤ AFP, 19/3/2008.

βλάπτουν την υγεία τους, δεν λαμβάνουν θεραπεία, εκτός από ηρεμιστικά χάπια, δεν τρέφονται αρκετά, και τα περισσότερα περιμένουν μήνες ή χρόνια να εξεταστούν από έναν ειδικό γιατρό ή να υποβληθούν στις αναγκαίες ακτινογραφίες.

4. Το δικαίωμα στην ανάπαυση και στον ελεύθερο χρόνο, της συμμετοχής στο παιχνίδι και σε κατάλληλες για την ηλικία του παιδιού δραστηριότητες αναψυχής, και της ελεύθερης συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή και τις τέχνες. Αυτό το δικαίωμα διακηρύσσεται στο άρθρο 31 της CRC. Αντίθετα με αυτό, τα παιδιά της Παλαιστίνης ζουν σε ατμόσφαιρα στρες και πανικού και υποφέρουν από διαταραχές της συμπεριφοράς και εφιάλτες, λόγω της ακραίας βιαιότητας εναντίον τους, εναντίον των οικογενειών τους, των γειτόνων τους, των σχολείων και των σπιτιών τους, της οποίας γίνονται αυτόπτες μάρτυρες.

5. Το δικαίωμα στην ψυχολογική ασφάλεια και στην ειρήνη. Τα παιδιά της Παλαιστίνης στερούνται και αυτό το δικαίωμα, λόγω των μέτρων της Κατοχής. Υποφέρουν από ακραίες ψυχολογικές πιέσεις και υφίστανται σωματικό βασανισμό, πνευματικό εκφοβισμό και επαναλαμβανόμενη ταπείνωση, ιδίως αυτά που έχουν συλληφθεί ή χρησιμοποιούνται σαν ανθρώπινες ασπίδες από τις δυνάμεις κατοχής κατά τις επιδρομές τους σε παλαιστινιακές πόλεις, περιοχές και σπίτια.

6. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το οποίο εγγυάται το άρθρο 28 της CRC και καταπατείται, όπως άλλα δικαιώματα του παιδιού, από κατοχικές πρακτικές – συγκεκριμένα, με το κλείσιμο και το βομβαρδισμό σχολείων. Τα σχολεία κλείνουν είτε με άμεσες στρατιωτικές διαταγές, είτε με παρατεταμένες περιόδους απαγόρευσης κυκλοφορίας, που αποτρέπουν τόσο τους μαθητές όσο και τους δασκάλους από το να πηγαίνουν στα σχολεία τους. Επιπλέον, ο κατοχικός στρατός μετέτρεψε πολλά παλαιστινιακά σχολεία σε στρατώνες ή προσωρινά κέντρα κράτησης. Παρότι αποτελεί σημαντική

παραβίαση του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου και της Τέταρτης Συνθήκης της Γενεύης, ο στρατός κατοχής βομβαρδίζει σχολεία αδιακρίτως με διάφορα είδη όπλων. Λόγω αυτών των συνθηκών, πολλά παιδιά δεν πηγαίνουν στο σχολείο και μερικά από αυτά πηγαίνουν για δουλειά, δημιουργώντας το πρόβλημα της «παιδικής εργασίας», καθώς τα περισσότερα παιδιά στρέφονται σε δουλειές του δρόμου ως πλανόδιοι μικροπωλητές.

7. Το δικαίωμα στην ελευθερία. Είναι χιλιάδες πια τα παιδιά που έχουν συλλάβει οι ισραηλινές αρχές από την αρχή της Ιντιφάντα. Μέχρι σήμερα, εκατοντάδες από αυτά κρατούνται ακόμα σε φυλακές, και τα περισσότερα χωρίς δίκη. Εκτός από την απώλεια της μόρφωσης και του μέλλοντός τους, τα φυλακισμένα παιδιά είναι εκτεθειμένα σε διάφορα είδη βασανισμού και επιθέσεων, που τα επηρεάζουν σωματικά και ψυχολογικά. Ακόμα και μετά την απελευθέρωσή τους από τη φυλακή, τα παιδιά αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα, όπως φόβο επανεγκλεισμού, νευρώσεις, προβλήματα υγείας, αδυναμία να παρακολουθήσουν την εκπαίδευση, ανεργία και έλλειψη ψυχολογικής και κοινωνικής σταθερότητας.

Σύμφωνα με το άρθρο 44 της CRC, τα κράτη μέλη της Σύμβασης, περιλαμβανομένου του Ισραήλ, ανέλαβαν την υποχρέωση να υποβάλουν στην Επιτροπή, μέσω του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, αναφορές σχετικά με τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει για την υλοποίηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στο άρθρο και για την πρόοδο που έχει γίνει στην εμπέδωση αυτών των δικαιωμάτων, σε διάστημα δύο ετών από την έναρξη ισχύος της Σύμβασης για τα συμβαλλόμενα κράτη-μέλη.

Αυτό σημαίνει ότι το Ισραήλ έπρεπε να έχει υποβάλει αναφορά στις 23/11/93, όμως, το Ισραήλ δεν υπέβαλε καμία αναφορά μέχρι το τέλος του 2000. Παρότι η Σύμβαση ορίζει κατηγορηματικά την ευθύνη του κάθε κράτους-μέλους να υλοποιεί τη Σύμβαση στην επικράτειά του, νόμιμη ή μη, το

Περνώντας τα ισραηλινά σημεία ελέγχου με τα φτερά των λέξεων

Ο Ziad Haddash, δάσκαλος σε σχολείο της Ραμάλα, ζήτησε από τους μαθητές του να γράψουν μια έκθεση για τους πιθανούς τρόπους να επισκεφτούν τον Bilal, έναν άγνωστό τους συμμαθητή που ζει στη Μάζταλ Σαμς [Majdel Shams], στα υψίπεδα του Γκολάν. Για να πάει κάποιος εκεί πρέπει να περάσει από ισραηλινά σημεία ελέγχου. Να δύο παραδείγματα του τι γράψανε οι μαθητές:

Ένα ταξίδι πάνω από τα σύννεφα

Rami Saleh Barakat, 6η τάξη

Άφησα την πόλη μου, τη Ραμάλα, κατευθυνόμενος προς την περιοχή του Γκολάν. Πήγαινα να επισκεφτώ έναν φίλο μου, τον Bilal al-Safadi. Καθώς πλησίασα τον προορισμό μου, αιφνιδιάστηκα από ένα ισραηλινό σημείο ελέγχου μπροστά μου. Όταν ήταν η σειρά μου να περάσω, οι στρατιώτες δεν με άφησαν. Έτσι, έκανα πίσω μερικά βήματα, και σκεφτόμουν τρόπο να μπω στο Γκολάν. Ήμουν τόσο απελπισμένος που έκλαιγα, έκλαιγα. Ο ήλιος εξάτμιζε τα δάκρυά μου και έτσι κρατήθηκα γερά από τον ατμό και αυτός με σήκωσε επάνω στα σύννεφα. Αυτά με ρώτησαν: «Τι θέλεις;» Τους είπα την ιστορία μου και αποφάσισαν να με βοηθήσουν και να με πάνε στο Γκολάν. Όταν ήμασταν στον ουρανό πάνω από το Γκολάν, ρώτησα τα σύννεφα: «Πώς θα κατέβω;» Μου είπαν να μην ανησυχώ και θα κατέβαινα. Περίμενα υπομονετικά, τα σύννεφα σιγά σιγά γίνανε γκριζα και άρχισε να βρέχει. Μου έφτιαξαν ένα ιπτάμενο χαλί από σταγόνες βροχής για να με κατεβάσουν. Μετά πήγα στο σπίτι του Bilal και έπαιξα μαζί του.

Το ταξίδι των χιλίων μιλίων

Hamman Janual, 6η τάξη

Ταξίδεψα χιλιάδες μέτρα πηγαίνοντας να δω τον φίλο μου Bilal, μέχρι να φτάσω στο σημείο ελέγχου στην είσοδο του Μάζταλ Σαμς. Είπα στον εαυτό μου: «Πώς μπορώ να πάω στον Bilal al-Safadi όταν έχω κολλήσει εδώ και δεν μπορώ να περάσω το σημείο ελέγχου;» Μετά θυμήθηκα ότι είχα ένα μαγικό ραβδί, έτσι μεταμορφώθηκα στον ισραηλινό αρχηγό του επιτελείου Dan Halutz. Πέρασα το σημείο ελέγχου και είπα στον στρατιώτη να αφήσει όλον τον κόσμο να περάσει και αυτός το έκανε. Έπειτα του ζήτησα να αφαιρέσει τις μπάρες και το σημείο ελέγχου. Τελικά, πήγα στον Bilal χαρούμενος και ήρεμος. Του είπα την ιστορία μου και ευχαρίστησα τον Θεό για αυτό.

Τα παιδιά της Παλαιστίνης προσπαθούν απεγνωσμένα να κάνουν τον κόσμο να ακούσει τη φωνή τους, αλλά ο κόσμος αδιαφορεί για τον πόνο τους. Η επάνω φωτογραφία (30/5/2006) είναι ενός κοριτσιού που φοράει μια κορδέλα όπου είναι γραμμένο: «Θέλω γάλα». Η κάτω φωτογραφία (Reuters, 14/5/2006) είναι ενός παιδιού που φοράει το παλαιστινιακό παραδοσιακό κοστούμι και κρατάει ένα μεγάλο κλειδί που συμβολίζει το δικαίωμα στην επιστροφή. Η τελευταία φωτογραφία πάρθηκε στην επέτειο της Καταστροφής (Nakbah).

Ισραήλ «αμέλπωσε» εντελώς στην έκθεσή του να αναφερθεί στα δικαιώματα των παιδιών στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη.¹⁰ Παρότι το Διεθνές Δίκαιο θεωρεί την ισραηλινή παρουσία στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη «παράνομη Κατοχή», το Ισραήλ προσπαθεί πάντα να αρνείται τις ευθύνες του προς τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη και να νομιμοποιεί τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των Παλαιστινίων, περιλαμβανομένων των παιδιών, δηλώνοντας ότι το νομικό καθεστώς των κατεχομένων είναι ακόμα αμφισβητούμενο.

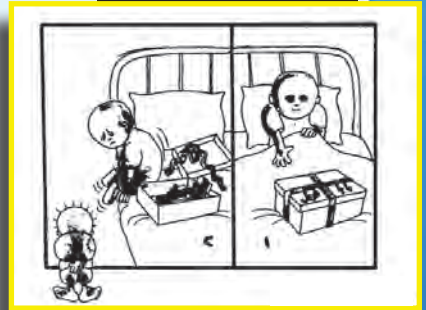
*Hanthala: ένα παιδί της Παλαιστίνης
Ένας μάρτυρας της εποχής
Ποτέ δεν χερνιάει, ποτέ δεν πεθαίνει*

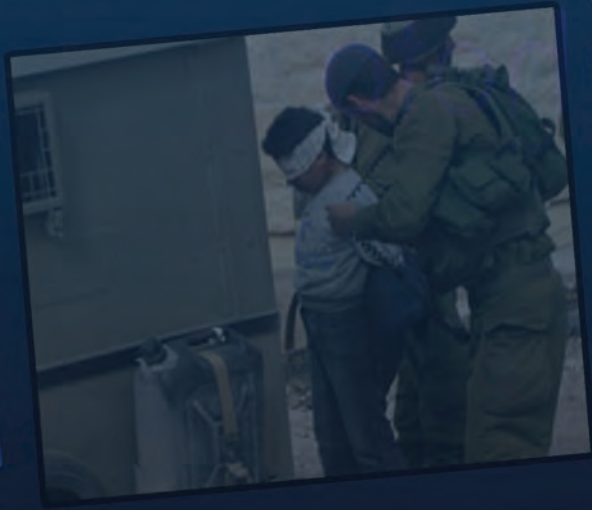
Παρουσιάζει πάντα την πλάτη του στον αναγνώστη με τα χέρια δεμένα πίσω. Έτσι γεννήθηκε ο Hanthala. Ένα παιδί της Παλαιστίνης, που ποτέ δεν μεγαλώνει, από τους πιο φημισμένους χαρακτήρες της γελοιογραφίας.

Ο Naji al-Ali, ο παλαιστίνιος καλλιτέχνης που δημιούργησε τον Hanthala, ήταν μόλις 10 ετών όταν εκδιώχτηκε από τη χώρα του. Μέχρι τώρα, ο Hanthala παραμένει δεκάχρονος. Σύμφωνα με τον Naji al-Ali, ο Hanthala δεν μεγαλώνει και δεν πρόκειται να μεγαλώσει, μέχρι να μπορέσει να επιστρέψει στην πατρίδα του. «Οι νόμοι της φύσης δεν εφαρμόζονται πάνω του, είναι μια εξαίρεση γιατί το να κάνει κάποιος τη χώρα του είναι μια εξαίρεση... Τον παρουσίασα στους αναγνώστες και τον ονόμασα Hanthala ως σύμβολο πικρίας» (Hanthala είναι ένα αραβικό συνώνυμο της πικρίας).

Από το 1969, ο Hanthala εμφανιζόταν τακτικά στις καρικατούρες του Naji al-Ali. Έγινε η συλλογική συνείδηση, ο μάρτυρας και ο ανταποκριτής των καθημερινών δεινών των Παλαιστινίων. Μοιράζεται μαζί τους τις ανησυχίες και τα προβλήματα τους και ζει μαζί τους τα γεγονότα και την αντίσταση. Πετάει πέτρες, διαδηλώνει, απαιτεί το δικαίωμά του να επιστρέψει, λογομαχεί, κλαίει, και καμιά φορά προσφέρει τριαντάφυλλα και τραγουδάει παραδοσιακά παλαιστινιακά τραγούδια.

Ο Naji al-Ali δολοφονήθηκε, αλλά ο Hanthala συνεχίζει να ζει. Είναι ακόμα όπως ήθελε να είναι ο δημιουργός του: «Hanthala», ένας αθάνατος μάρτυρας της εποχής... Ένας μύθος γεννημένος να ζει αιώνια και να επιμένει.

Κεφάλαιο 3

Τραυματισμένα και δολοφονημένα παιδιά

«Πανικοβλήθηκα και αισθάνθηκα ότι κάτι κακό είχε συμβεί στην Aya, γιατί ο ήχος των βλημάτων των τανκς ήταν πολύ κοντινός και βροντερός. Βρισκόμουν σε σύγχυση, μη ξέροντας πού ήμουν. Δεν μπορούσα να φανταστώ ότι είχα χάσει την εννιάχρονη κόρη μου, το αγαπημένο μου μικρό κορίτσι», αυτά είπε η Fatima για την απώλεια της κόρης της Aya Fayyad το Σάββατο 31/8/2003, παραμονή της νέας σχολικής χρονιάς. Αλλά η Aya δεν είχε το χρόνο να χαρεί την καινούργια της σχολική στολή ή να συναντήσει τους συμμαθητές της!

Εκείνη τη μέρα, η Aya βγήκε να παίξει με κάποιους συνομήλικούς της στη γειτονιά αλ-Ναμσάουι [al-Namsawi], δυτικά της πόλης Χαν Γιούνις. Καθώς

οδηγούσε το μικρό της ποδήλατο, η περιοχή βομβαρδίστηκε και θραύσματα σκορπίστηκαν παντού.

Ο Arafat, ένα δεκατριάχρονο αγόρι, έπαιζε εκείνη την ώρα με την Aya. Είπε ότι έπαιζαν με άλλα παιδιά της γειτονιάς, όταν άρχισαν να πέφτουν πάνω τους οβίδες από τανκς. Όλοι βρήκαν τρόπους να διαφύγουν εκτός από την Aya, που έμεινε εκεί και χτυπήθηκε από ένα θραύσμα βόμβας στην κοιλιά. Το αίμα της χύθηκε στο έδαφος και το ποδήλατό της πετάχτηκε μακριά. Με δάκρυα στα μάτια ο Arafat συνεχίζει: «Ορκίζομαι ότι δεν υπήρχαν πυροβολισμοί. Δεν τους κάναμε τίποτα. Δεν μπορώ να το πιστέψω. Η Aya έπαιζε μαζί μας πριν από λίγο, αλλά δεν θα ξαναέρθει να παίξει πια. Γιατί τη σκότωσαν;»¹¹

Στο σπίτι της Aya, οι αδελφές της προσπαθούν μάταια να παρηγορηθούν με τη φωτογραφία της, ενώ η μεγαλύτερη αδελφή της δεν μπορεί ακόμα να πιστέψει τι συνέβη και βγάζει τη σχολική στολή της Aya, να την ετοιμάσει για το επόμενο πρωί.

Σε ένα άλλο επεισόδιο, η Iman al-Hams, ένα δεκατριάχρονο κορίτσι, αντάμωσε δυο συμμαθητές της στο δρόμο για το σχολείο νωρίς, στις 6/10/2004. Καθώς πλησίαζαν το στρατιωτικό φυλάκιο Γιριτ [Girit] και φτάσανε στα πενήντα μέτρα από αυτό, άκουσαν πυροβολισμούς. Η Iman έριξε τη σχολική της τσάντα και άρχισε να τρέχει προς το σπίτι, όμως οι ισραηλινοί στρατιώτες την έριξαν νεκρή με είκοσι σφαίρες πολυβόλου, που καρφώθηκαν στο μικρό της σώμα. Και σαν να μην ήταν αρκετή η δολοφονία της από μακριά, τρεις στρατιώτες, περιλαμβανομένου και του διοικητή του τμήματος, την πλησίασαν, και ο διοικητής έριξε από απόσταση ενός βήματος δύο σφαίρες στο κεφάλι της Iman και κάμποσες στο σώμα της. Αρχικά, οι κατοχικοί στρατιώτες ισχυρίστηκαν ότι η τσάντα της Iman ήταν γεμάτη εκρηκτικά, αργότερα παραδέχτηκαν ότι στην τσάντα δεν υπήρχε τίποτε άλλο από σχολικά βιβλία.¹²

Σε τέτοια αιματηρά επεισόδια σκοτώθηκαν εκατοντάδες παιδιά και χιλιάδες τραυματίστηκαν ή έμειναν ανάπηρα. Η ετήσια έκθεση του Palestinian Central Bureau of Statistics [PCBS - Παλαιστινιακό Κεντρικό Γραφείο Στατιστικής] για το 2008, που δημοσιεύτηκε τον Απρίλη του 2008, αποκάλυψε ότι ο αριθμός των επίσημα καταγεγραμμένων δολοφονημένων παιδιών κάτω των 18 ετών ήταν συνολικά 959, από την αρχή της αλ-Άξα Ιντιφάντα έως τον Φεβρουάριο του 2008 και αντιστοιχεί στο 18,2% του συνόλου των δολοφονημένων Παλαιστινίων αυτής της περιόδου.

Υπήρξαν 384 δολοφονημένα παιδιά στη Δυτική Όχθη, 573 στη Λωρίδα της Γάζας και 2 στο Ισραήλ. Από την άλλη μεριά, ο αριθμός των τραυματισμένων παιδιών, από την αρχή της αλ-Άξα Ιντιφάντα μέχρι 28/9/2005, ανήλθε στα 28.822, ενώ ο αριθμός των παιδιών που έμειναν ανάπηρα εξαιτίας των ισραηλινών επιθέσεων έφτασε, την ίδια περίοδο, τα 2.660 περίπου, σύμφωνα με το παλαιστινιακό Υπουργείο Υγείας.¹³

Είναι ξεκάθαρο ότι οι δυνάμεις κατοχής σκοτώνουν παιδιά εν ψυχρώ, κι η απόδειξη είναι ότι, μέχρι τις 30/4/2004, 186 παιδιά δολοφονήθηκαν έχοντας πυροβοληθεί στο κεφάλι, στο στήθος ή στην κοιλιά. Αυτό είναι το 59,2% στο σύνολο των 314 δολοφονημένων παιδιών. Τα υπόλοιπα 123 δολοφονημένα παιδιά, δηλαδή ποσοστό 39,2% του συνολικού αριθμού, πυροβολήθηκαν σε άλλα μέρη του σώματός τους. Ενώ υπάρχουν 5 παιδιά, το 1,6%, που πέθαναν στα σημεία ελέγχου, όταν οι ισραηλινές δυνάμεις τα εμπόδισαν να περάσουν για να φτάσουν στα νοσοκομεία.¹⁴

Σύμφωνα με τις αναφορές του παλαιστινιακού Υπουργείου Υγείας, το

CRC

Άρθρο 6

1. Τα Κράτη-Μέλη αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει το αναφαίρετο δικαίωμα στη ζωή.
2. Τα Κράτη-Μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν στον μέγιστο δυνατό βαθμό την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

*Η δολοφονία της δεκατριάχρονης Iman al-Hams:
Ακόμα και αν το ρολόι χυρνούσε πίσω, δεν θα δίσταζε να την ξανασκοτώσει
ακόμα και αν ήταν τριών χρονών!*

Ο ισραηλινός διοικητής, υπεύθυνος για τη δολοφονία της Iman al-Hams (13 ετών) στις 5/10/2004, απάντησε ότι δεν μετανιώνει για το φόνο με είκοσι σφαίρες του κοριτσιού στη Ράφα [Rafah]. Σε συνέντευξή του στην εφημερίδα *Maariv* είπε ότι δεν παραβίασε διαταγές όταν σκότωσε την Iman al-Hams και ότι, αν μπορούσε να γυρίσει το ρολόι προς τα πίσω, δεν θα δίσταζε να τη σκοτώσει ξανά, ακόμα και αν ήταν μόνο τριών χρονών.

Ο εικοσιπεντάχρονος διοικητής παραδέχτηκε στο ισραηλινό δικαστήριο ότι ήξερε πως το κορίτσι είχε ήδη πεθάνει από τις δύο σφαίρες που της έριξε πρώτα, όμως αυτό δεν τον σταμάτησε από το να αδειάσει είκοσι σφαίρες ακόμα στο πεσμένο σώμα της, όπως απέδειξε η ιατρική έκθεση.

Ένας άλλος στρατιώτης είπε στην εφημερίδα ότι η Iman ήταν 300 μέτρα μακριά όταν άρχισαν να της ρίχνουν, αλλά συνέχισαν να πυροβολούν. Πρόσθεσε: «Την πυροβολήσαμε όλοι μέχρι που έπεσε κάτω. Ο καθένας μας ισχυρίστηκε ότι ήταν αυτός που τη χτύπησε. Εν ολίγοις, αυτό δεν έχει σημασία τώρα, αυτή ήταν πίσω από ένα σωρό άμμου και ήταν σαφές σε εμάς ότι έπεσε στο έδαφος».

Το δικαστήριο καταδίκασε τον αξιωματικό σε δύο μήνες διαθεσιμότητα από την υπηρεσία, αλλά το στρατιωτικό εφετείο τον απάλλαξε από όλες τις κατηγορίες και τον αποζημίωσε με 80.000 σέκελ* δικαιώνοντας την υπερβολική χρήση πυρός ως «προστασία και αποτροπή».

- Εφημερίδα *Al-Hayat al-Jadidah*, Ραμάλα, 10/12/2005, και ιστότοπος Arabs 48, 23/3/2006.

* Ισραηλινό νόμισμα, ένα ευρώ ισούται με 4,5 σέκελ, σημερινή αντιστοιχία.

31,4% των δολοφονημένων παιδιών είχαν πυροβοληθεί στο κεφάλι και το λαιμό, το 32,5% στο θώρακα. Το άθροισμά τους φτάνει το 54,9% του συνολικού αριθμού των δολοφονημένων παιδιών.¹⁵ Αυτοί οι τραυματισμοί θεωρούνται θανατηφόροι, και επιβεβαιώνουν ότι οι Ισραηλινοί έχουν πρόθεση να σκοτώσουν ευθέως, να ακρωτηριάσουν ή να παραλύσουν, γεγονός που αντιβαίνει σε όλες τις διεθνείς συμβάσεις και την ηθική ανθρώπινη συμπεριφορά. Επιπλέον, αυτό εκφράζει τη σοβαρή εχθρότητα, το μίσος και τη νοοτροπία των διακρίσεων που φυλιάζουν στις καρδιές των κατακτητών.

Η δολοφονία παιδιών παρουσιάστηκε διεξοδικά από τη Διεθνή Αμνηστία, στο 165ο δελτίο τύπου:

«Η πλειοψηφία των παλαιστίνιων παιδιών σκοτώθηκε στις κατεχόμενες περιοχές, όταν μέλη των IDF (Ισραηλινές Δυνάμεις Άμυνας), σε διαδηλώσεις και επεισόδια με ρίψη λίθων, απαντούσαν με παράνομη και υπερβολική χρήση θανάσιμης βίας. 80 παιδιά σκοτώθηκαν από τις IDF μόνο κατά τους πρώτους τρεις μήνες της Ιντιφάντα».

Επίσης, στην αναφορά της η Διεθνής

Παιδιά της Παλαιστίνης μαζεύονται γύρω από το νεκρό σώμα της Rahmah Abu Shammas (3 ετών) κατά τη διάρκεια της κηδείας της, στο χωριό Ντέρ αλ-Μπάλαχ [Deir al-Balah] στη Λωρίδα της Γάζας. Το κορίτσι πυροβολήθηκε από ισραηλινούς στρατιώτες κοντά στο σπίτι της.

► AFP, 26/1/2005.

Αμνηστία διηγείται την ιστορία του Sami Fathi Abu Jazzar που «πέθανε την παραμονή των δωδέκατων γενεθλίων του, έχοντας δεχτεί πραγματική σφαίρα στο κεφάλι από ισραηλινούς στρατιώτες, οι οποίοι πυροβόλούσαν ένα πλήθος παιδιών, κυρίως ηλικίας Δημοτικού, έπειτα από διαδήλωση με πετροπόλεμο. Άλλα έξι παιδιά τραυματίστηκαν από πραγματικά πυρά στο ίδιο επεισόδιο».

Εκπρόσωποι της Διεθνούς Αμνηστίας ήταν τότε παρόντες στο πλήθος και διαπίστωσαν ότι η ζωή των στρατιωτών δεν απειλήθηκε.¹⁶

Στην ίδια γραμμή, η διεθνής οργάνωση ανέφερε ότι το 2001 «Παλαιστίνια παιδιά σκοτώθηκαν όταν οι IDF άνοιξαν πυρ κατά βούληση, έπληξαν με οβίδες ή βομβάρδισαν κατοικημένες γειτονίες, σε περιπτώσεις που δεν υπήρχε ανταλλαγή πυρών και σε συνθήκες κατά τις οποίες δεν υπήρχε κίνδυνος για τη ζωή των στρατιωτών των IDF. Άλλα σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια κρατικών δολοφονιών, όταν οι IDF κατέστρεφαν χωρίς προειδοποίηση σπίτια Παλαιστίνιων, και από βλήματα flechette [βλήματα με μεταλλικά βελάκια που διασκορπίζονται αδιακρίτως] και παγίδες εκρηκτικών που χρησιμοποιούν οι IDF σε πυκνοκατοικημένες περιοχές. Οι μεγάλοι αριθμοί των σκοτωμένων και τραυματισμένων παιδιών και οι συνθήκες κατά τις οποίες δολοφονήθηκαν δείχνουν ότι ελάχιστη ή καμία φροντίδα πάρθηκε από τις IDF για την αποφυγή πρόκλησης κακού στα παιδιά. Ένας αριθμός παλαιστίνιων παιδιών πέθαναν επίσης αφού κρατήθηκαν σε σημεία ελέγχου των IDF και καθυστέρησαν ή ακόμα και εμποδίστηκαν να περάσουν για να φτάσουν σε νοσοκομεία. Τρία τουλάχιστον παιδιά σκοτώθηκαν από ισραηλινούς εποίκους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι IDF δεν παρεμβαίνουν για να προστατέψουν τους Παλαιστίνιους από τους ισραηλινούς εποίκους, οι οποίοι εντέλει απαλλάσσονται από την κατηγορία της δολοφονίας τους».¹⁷

Ένα παιδί πηδά για να ξεφύγει από ένα ισραηλινό στρατιωτικό όχημα, κατά τη διάρκεια ισραηλινής εισβολής στην Τζενίν [Jenin], στη Δυτική Όχθη.

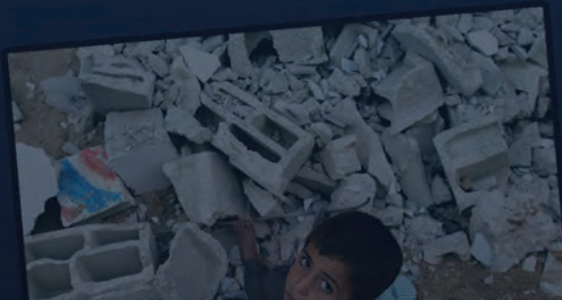
► AFP, 30/12/2005.

Ένας ισραηλινός στρατιώτης κυνηγά ένα παλαιστίνιο παιδί στην πόλη Καλκίλια [Qalqilya], στη Δυτική Όχθη, ύστερα από διαδήλωση ενάντια στο τείχος διαχωρισμού που απομονώνει χιλιάδες Παλαιστίνιους από τους συγγενείς τους, τα κτήματα, τις δουλειές και τα σχολεία τους, όπως και από τις κοινωνικές και ιατρικές υπηρεσίες.

► Reuters, 23/2/2004.

Κεφάλαιο 4

Παιδιά έχκλειστα και υπό κράτηση

Το παλαιστινιακό Υπουργείο Κρατουμένων και Αποφυλακισμένων υπογράμμισε στην έκθεσή του (Απρίλης 2008) ότι περισσότερα από 7.000 παιδιά συνελήφθησαν από την αρχή της αλ-Άξα Ιντιφάντα στις 28/9/2000. Από αυτά, τα 360 είναι ακόμα υπό κράτηση, αντιστοιχούν στο 3% των Παλαιστινίων που κρατούνται στις ισραηλινές φυλακές. Μεταξύ αυτών, 15 τελούν ακόμα υπό διοικητική κράτηση χωρίς να τους έχει απαγγελθεί κατηγορία, 200 περιμένουν δίκη και 145 κρατούνται με διάφορες ποινές. Η έκθεση επίσης αναφέρει ότι περίπου 500 άλλοι κρατούμενοι συνελήφθησαν όταν ακόμα ήταν παιδιά και ενηλικιώθηκαν όσο ήταν στη φυλακή. Επιπλέον, τα διαθέσιμα στοιχεία επιβεβαίωσαν ότι υπάρχουν περίπου 75 παιδιά υπό κράτηση που είναι άρρωστα αλλά παρεμποδίζεται η ιατρική θεραπεία τους. Η ισραηλινή

κυβέρνηση αρνείται να συμμορφωθεί με τους διεθνείς νόμους, ιδιαίτερα με τη CRC, όσον αφορά τα παιδιά της Παλαιστίνης. Το 99% των κρατούμενων παιδιών βασανίστηκαν σκληρά· κάλυψαν τα κεφάλια τους με κουκούλες, τα ξυλοκόπησαν, τους στέρψαν τον ύπνο συνεχώς για ημέρες, τα υποχρέωσαν σε shابه (οδυνηρή στάση σε μικρή καρέκλα).¹⁸

Τα περισσότερα παιδιά συνελήφθησαν στα σπίτια τους. Το παλαιστινιακό Υπουργείο Κρατουμένων και Αποφυλακισμένων κατέδειξε ότι το 77% των φυλακισμένων παιδιών συνελήφθησαν από τα σπίτια τους και καταγράφηκαν δέκα περιπτώσεις στις οποίες τα παιδιά έπρεπε να περιμένουν περισσότερο από 25 μήνες πριν οδηγηθούν σε δίκη. Επίσης ανέφερε ότι το 83% των κρατούμενων παιδιών είναι μαθητές και το 40% των ασθενειών από τις οποίες υποφέρουν τα παιδιά στις φυλακές οφείλονται στις κακές συνθήκες διατροφής και υγιεινής.¹⁹

Επιπλέον, η αναφορά του 2007, που ετοίμασε ο διευθυντής του Γραφείου Στατιστικής στο παλαιστινιακό Υπουργείο Κρατουμένων και Αποφυλακισμένων Abdul Nasser Ferwana, αποκάλυψε σημαντική αύξηση στο ποσοστό κρατούμενων κατά το 2007, με την επανάληψη σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων των κρατούμενων, και μια άνευ προηγουμένου αποτυχία διεθνούς αντίδρασης. Σχετικά με τα παιδιά, ο Ferwana διευκρίνισε ότι ο ισραηλινός στρατός κατοχής έθεσε υπό κράτηση περί τα 220 παιδιά το 2007, που αν και πολλά από αυτά απελευθερώθηκαν, άλλα βρίσκονται ακόμα υπό κράτηση. Σημείωσε ότι, μέχρι το τέλος του 2007, που υπήρχαν 350 φυλακισμένα παιδιά, κατανεμημένα σε διάφορες ισραηλινές φυλακές που κρατούνταν σε πολύ κακές συνθήκες, είχαν σκληρή αντιμετώπιση και εμποδίζονταν να παρακολουθούν την εκπαίδευσή τους ή να έχουν οποιαδήποτε προοπτική σε μια μελλοντική ευημερία.²⁰

Ο νεαρός «Α», ένας δεκαεξάχρονος Παλαιστίνιος, διηγείται την ιστορία

της σύλληψής του. Προέρχεται από το χωριό Χουσάν [Housan], κοντά στη Βηθλεέμ. Στο δρόμο για το σχολείο του, τον σταμάτησαν ισραηλινοί στρατιώτες που έψαχναν τον 23χρονο εξάδελφό του. Αφού δεν είχε μαζί του την ταυτότητά του, οι στρατιώτες τον συνέλαβαν, δηλώνοντας ότι αυτός ήταν ο καταζητούμενος. Κατά τη σύλληψή του, οι στρατιώτες άρχισαν να τον δέρνουν με σκληρότητα και να φωνάζουν: «Γιατί μας πετάς πέτρες;» Έπειτα τον συνόδευσαν σε μια στρατιωτική βάση, όπου τον παρέλαβαν άλλοι στρατιώτες και υπέστη και άλλο ξυλοδαρμό. Αφού επιβεβαιώθηκε ότι δεν ήταν ο καταζητούμενος, ο ισραηλινός στρατιώτης που ήταν υπεύθυνος για την περιοχή της Βηθλεέμ, χωρίς καν να ενημερώσει τη μητέρα του παιδιού, έδωσε εντολή να σταλεί στο στρατόπεδο κράτησης του Ετζιόν [Etzion], μεταξύ της Ιερουσαλήμ και της Βηθλεέμ, με χειροπέδες και δεμένα μάτια. Μόλις έφτασε εκεί, μερικοί στρατιώτες άρχισαν πάλι να τον δέρνουν κτηνωδώς, πέζοντάς τον να ομολογήσει ότι συμμετείχε σε πετροπόλεμο εναντίον ισραηλινών στρατιωτών και να αποκαλύψει τα ονόματα των άλλων που έριχναν πέτρες. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, βύθιζαν το κεφάλι του σε κρύο νερό, μετά σε ζεστό νερό, μετά στη τουαλέτα. Αργότερα μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο Αντορίμ [Adorim], γνωστό στους Παλαιστίνιους ως «στρατόπεδο κράτησης της τρελής γυναίκας». Εκεί ο «Α» χτυπήθηκε και βασανίστηκε πάλι.

Στο στρατόπεδο κράτησης Αντουραγίμ [Adurayim] ο «Α» πέρασε 34 ημέρες σε απομόνωση. Έπειτα στάλθηκε σε δικαστήριο, που διέταξε την προσωρινή φυλάκισή του, και αργότερα μεταφέρθηκε στη φυλακή Τελμόντ [Telmond] στο Ισραήλ.

Στις 2/2/2001, το στρατοδικείο του Μπέιτ Ιλ [Beit Eil] εξέδωσε απόφαση επικύρωσης όλων των κατηγοριών εναντίον του παιδιού, ισχυριζόμενο ότι κατά την περίοδο Σεπτεμβρίου-Νοεμβρίου 2000, ο «Α» έριξε «κάτι σαν πέτρα» σε ένα στρατιωτικό όχημα και χτύπησε τον οδηγό. Επιπλέον, έκανε

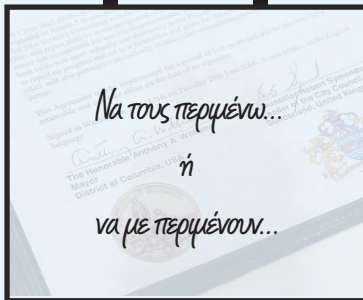

CRC

Άρθρο 37

Τα Κράτη-Μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι:

- (α) Κανένα παιδί δεν πρέπει να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή άλλη βάνανση, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Ούτε θανατική ποινή ούτε ισόβια κάθειρξη χωρίς δυνατότητα απελευθέρωσης μπορεί να επιβληθεί για αδικήματα που διαπράχθηκαν από άτομα κάτω των 18 ετών.
- (β) Κανένα παιδί δεν μπορεί να στερηθεί την ελευθερία του παράνομα ή αυθαίρετα. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο και πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο ως μέτρο έσχατης ανάγκης και για το συντομότερο αρμόζον χρονικό διάστημα.
- (γ) Κάθε παιδί, από το οποίο έχει αφαιρεθεί η ελευθερία, πρέπει να απολαμβάνει ανθρώπινη μεταχείριση και σεβασμό για την έμφυτη αξιοπρέπεια του ατόμου και με τρόπο που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του ατόμου δεδομένης της ηλικίας του. Ιδιαίτερα, κάθε παιδί που έχει στερηθεί την ελευθερία πρέπει να μένει ξεχωριστά από τους ενήλικες, εκτός εάν θεωρηθεί ότι το αντίθετο είναι προς το συμφέρον του, και πρέπει να διατηρεί επαφή με την οικογένειά του μέσω αλληλογραφίας και επισκέψεων, εκτός από εξαιρετικές καταστάσεις.
- (δ) Κάθε παιδί που έχει στερηθεί την ελευθερία πρέπει να έχει το δικαίωμα άμεσης πρόσβασης σε νομική και άλλη κατάλληλη βοήθεια, όπως και το δικαίωμα να προσβάλλει τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας του σε δικαστήριο ή άλλη ανεξάρτητη, αρμόδια και αμερόληπτη αρχή, καθώς και το δικαίωμα σε άμεση απόφαση σχετικά με κάθε τέτοια ενέργεια.

25 «επιθέσεις» σε διάφορες περιστάσεις και συμμετείχε στη στόχευση με πέτρες στρατιωτικών και πολιτικών αυτοκινήτων που περνούσαν στο δρόμο για το Μπέιτ Χανούν [Beit Hanoun]. Το ισραηλινό δικαστήριο ισχυρίστηκε ότι ο «Α» πέταξε οχτώ πέτρες σε καθεμία από τις 25 «επιθέσεις». Κατά την ακρόαση της ποινής, ένας από τους παλαιστίνιους δικηγόρους σχολίασε:

«Οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι ο ισραηλινός στρατιωτικός ντετέκτιβ πρέπει να έχει έναν ειδικό μετρητή δικής του κατασκευής, με τον οποίο καταγράφει επακριβώς πόσες πέτρες πέταξε το παιδί, μαζί με την ακριβή ημερομηνία και ώρα ρίψης της πέτρας σε ημέρα, ώρα, λεπτό και δευτερόλεπτο!»

Ο «Α» καταδικάστηκε σε οχτάμηνη φυλάκιση και σε πρόστιμο 1.500 σέκελ (περίπου 350 δολάρια).²¹

Παρά την έμφαση στην προστασία των παιδιών σε όλες τις διεθνείς συμφωνίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως στη CRC, και ενώ η κράτηση παιδιών θεωρείται περιοριστικό μέτρο και έσοχατη επιλογή, και μόνο για ένα σύντομο διάστημα, η ισραηλινή κατοχή φέρεται σαν να είναι ο φόνος και η φυλάκιση παιδιών η πρώτη επιλογή της και μια πολιτική παραδειγματισμού.

Επιπλέον, σταματούν τα παιδιά και τα ανακρίνουν, μετά τα φυλακίζουν με ταπεινωτικούς τρόπους. Το παλαιστινιακό Υπουργείο Κρατουμένων και Αποφυλακισμένων έγραψε μια αναφορά όπου εξέθετε τον απάνθρωπο τρόπο ανάκρισης και σύλληψης των νεαρών Παλαιστινίων:

Συνήθως συλλαμβάνονται μετά τα μεσάνυχτα ή νωρίς το πρωί και συνοδεύονται κατευθείαν για να ανακριθούν, μέτρο που δεν εφαρμόζεται για τα ισραηλινά παιδιά. Οι ισραηλινές δυνάμεις κατοχής συχνά κάνουν έφοδο μέσα στα σπίτια χτυπώντας με βία τις πόρτες και ρίχνοντάς τες, μερικές φορές, κάτω. Μετά ορμούν μέσα με πολλούς στρατιώτες, που φωνάζουν και βρίζουν για να τρομοκρατήσουν εξίσου γονείς και παιδιά.²²

Άλλη έκθεση του Υπουργείου αναφέρει ότι στις ισραηλινές φυλακές τα παιδιά υποφέρουν από ανεπαρκή και κακής ποιότητας διατροφή, έλλειψη υγιεινής, πληθώρα εντόμων, συνωστισμό στους χώρους κράτησης και στις σκηνές, κράτηση σε χώρους με λιγοστό αέρα ή φως, παρεμπόδιση ιατρικής θεραπείας, ανεπαρκή ένδυση, απουσία μέσων παιχνιδιού και διασκέδασης, απομόνωση από τον έξω κόσμο, αποτροπή επισκέψεων των γονιών τους, απουσία ψυχολογικών συμβούλων και ειδικών, κράτηση με ενήλικες ή με ισραηλινά παιδιά που έχουν διαπράξει εγκλήματα, καθώς και από λεκτική, σωματική και σεξουαλική παρενόχληση, συλλογικές τιμωρίες, μετάδοση ασθενειών και άρνηση εκπαίδευσης.²³

Οι ισραηλινές αρχές νομιμοποίησαν την τακτική της βίας δεκαετίες πριν. Τότε, όταν κάποιες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαμαρτυρήθηκαν έντονα, τα ισραηλινά δικαστήρια, τον Σεπτέμβρη του 1999, αναγκάστηκαν να εκδώσουν απόφαση που απαγόρευε τέσσερις μόνο μεθόδους σωματικού βασανισμού: τα βίαια τραντάγματα, τις ακραία οδυνηρές στάσεις καθίσματος ή ορθοστασίας, το κάθισμα οκλαδόν και τη στέρηση ύπνου για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Η «πολιτική βασανιστηρίων» συνέχισε έτσι να θεωρείται νόμιμη και επιτρεπτή. Όπως το θέτει ο περιφερειακός διευθυντής Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής του Παρατηρητήριου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων [Human Rights Watch]: «Το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ δεν κατάργησε τα βασανιστήρια άνευ όρων».²⁴

Σε μια έκθεση του Ισραηλινού Κέντρου Πληροφόρησης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στις Κατεχόμενες Περιοχές (B'Tselem), αναφέρεται ότι οι ανακριτές της Εσωτερικής Κρατικής Ασφάλειας [Shabak], κατά τη διάρκεια των ερευνών τους και των ανακρίσεων παλαιστινίων κρατουμένων, χρησιμοποιούν πάνω από 105 μεθόδους βασανισμού.²⁵ Ο δεκαπεντάχρονος Παλαιστίνιος Radi Uraiqat περιέγραψε τι του κάνανε στο κέντρο κράτησης Μάαλε Αντουμίμ [Ma'ale Adumim], ανατολικά της Ιερουσαλήμ, όταν οι ανακριτές

*Οι ισραηλινοί στρατιώτες χρησιμοποιούν τα
παιδιά της Παλαιστίνης ως ανθρώπινες ασπίδες
σε στρατιωτικές επιδρομές*

Το Κέντρο Μπετσελίμ [B'Tselem] ανέφερε ότι ο ισραηλινός στρατός κατοχής χρησιμοποιεί πολίτες, μεταξύ των οποίων παιδιά, ως ανθρώπινες ασπίδες κατά τη διάρκεια στρατιωτικών επιδρομών.

Ο Amid Qmeira (15 ετών) κατέθεσε μαρτυρία σχετικά με το ότι ισραηλινοί στρατιώτες τον ανάγκασαν να τους συνοδεύσει στην αναζήτηση τριών σπιτιών Παλαιστινίων στη γειτονιά του. Πρόσθεσε ότι ο εξάδελφός του Sameh χρησιμοποιήθηκε επίσης για μια τέτοια αποστολή. Σε άλλο επεισόδιο, ο ισραηλινός στρατός κατοχής επιτέθηκε στην οικογένεια Da'dosh στο σπίτι της στη Νάμπλους [Nablus] και ανάγκασε μία από τις κόρες, την εντεκάχρονη Jihan να τους συνοδεύσει σε έναν από τους γείτονες και να μπει σε αυτό το σπίτι πριν απ' αυτούς.

- «Ισραηλινοί στρατιώτες χρησιμοποιούν πολίτες ως ανθρώπινες ασπίδες στο Μπέιτ Χανούν», The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories (B'Tselem), 20/7/2006.

τον ανάγκασαν να στέκεται σε μια εξαιρετικά οδυνηρή και επιβλαβή στάση και πίεζαν αναμμένα τσιγάρα στο γυμνό του σώμα για να τον κάνουν να ομολογήσει.²⁶

Ο Uraiqat πρόσθεσε ότι οι ανακριτές και οι φύλακες του στρατοπέδου τον χτυπούσαν βάνουσα και τον εμπόδιζαν να κοιμάται, να κινείται ή να πηγαίνει στην τουαλέτα. Μετά τον οδήγησαν στην πόλη Αμπού Ντιής [Abu Deis], όπου του πήραν πολύ εξευτελιστικές φωτογραφίες. Και όταν τους ζήτησε νερό, του έχυσαν έναν κουβά νερό στο κεφάλι χωρίς να τον αφήσουν να πει. Ο Radi είπε ότι οι φύλακες τον χρησιμοποίησαν σαν στόχο για πετροπόλεμο και όποτε τον πετύχαιναν στο κεφάλι χειροκροτούσαν. Αυτό άφησε πολλές ουλές στο κεφάλι και το πρόσωπό του. Ο δικηγόρος του Συλλόγου Παλαιστινίων Κρατουμένων δήλωσε ότι είδε τα σημάδια από τις πέτρες στο κεφάλι και το πρόσωπο του παιδιού. Επίσης επιβεβαίωσε ότι οι κρατούμενοι του Μάαλε Αντουμίμ διαμαρτύρονται για κακομεταχείριση κατά τη διάρκεια των ανακρίσεων.²⁷

Η UNICEF αναφέρει την ιστορία του δεκάχρονου Ali Ayyad Awwad, που συνελήφθη από ισραηλινούς στρατιώτες, παραθέτοντας τα δικά του λόγια: «Με χτύπησαν σε διάφορα μέρη του σώματός μου με πλαστικούς σωλήνες. Αναγκάστηκα να χειρουργηθώ για να τοποθετηθεί ένα μόσχευμα από πλατίνα στο μπράτσο μου. Με κράτησαν γυμνό μια ολόκληρη νύχτα, με χειροπέδες και δεμένα μάτια, και δεν με άφησαν να πάω στην τουαλέτα για δυο μέρες».

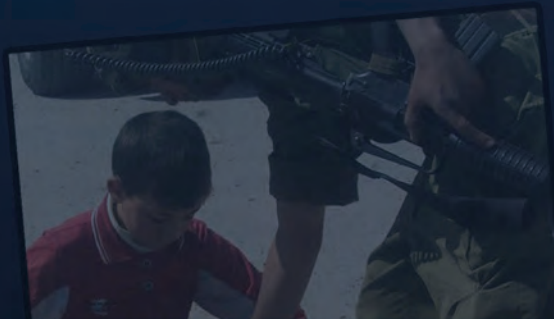
Ο εκπρόσωπος της UNICEF στη Λωρίδα της Γάζας και στη Δυτική Όχθη Pierre Roupard είπε: «Μερικά παιδιά υφίστανται κακομεταχείριση στο Ισραήλ... Περνάνε πέντε ημέρες υπό αστυνομική κράτηση, κάτω από σκληρές συνθήκες, μετά φυλακίζονται για αρκετούς μήνες στο Ισραήλ περιμένοντας να δικαστούν, χωρίς να επιτρέπεται στις οικογένειές τους να τους επισκεφτούν».²⁸

Ο Σύλλογος Παλαιστίνιων Κρατουμένων ανέφερε ότι το 95% των παιδιών υποβάλλεται σε βασανιστήρια, προσθέτοντας ότι το 85% από αυτά ομολογούν κάτω από απειλές και υπογράφουν έγγραφα στη γλώσσα Χίμπρου,* χωρίς να γνωρίζουν ή να καταλαβαίνουν τίποτα απ' αυτά.²⁹

* Η εβραϊκή γλώσσα.

Κεφάλαιο 5

Η κατάσταση της υγείας

Ως αποτέλεσμα των σκληρών συνθηκών ζωής των Παλαιστινίων, τα παιδιά υποφέρουν από πολλά προβλήματα υγείας. Τα σημαντικότερα, επιπρόσθετα στον υποσιτισμό που φέρνει η φτώχεια και η πολιορκία, είναι τα ψυχολογικά προβλήματα, που οφείλονται στο ότι γίνονται μάρτυρες σκληρής βίας, κυρίως εναντίον των αγαπημένων τους προσώπων, γονιών, μελών της οικογένειας ή φίλων. Αυτές οι συνθήκες ανεβάζουν το δείκτη παιδικής θνησιμότητας. Σε πολλές περιπτώσεις, οι ισραηλινοί στρατιώτες εμποδίζουν τα παλαιστινιακά ασθενοφόρα και τις ιατρικές ομάδες να φτάσουν στους τραυματίες, και, ιδιαίτερα στη Λωρίδα της Γάζας, δεν επιτρέπουν να φτάσουν εκεί που είναι αναγκαία ο απαραίτητος εξοπλισμός και τα υλικά, όπως το οξυγόνο. Καθώς εντάθηκε η πολιορκία της Λωρίδας της Γάζας στο δεύτερο μισό του 2007,

η κατάσταση χειροτέρευσε, διότι σε πολλά παιδιά, ακόμα και σε εκείνα που έχουν σοβαρή πάθηση ή είναι σε κρίσιμη ιατρική κατάσταση, απαγορεύτηκε να ταξιδέψουν στο εξωτερικό για ιατρική θεραπεία.

Μια σχετική περίπτωση είναι αυτή του Salem Masri, ενός παιδιού με σπλή στην καρδιά του.³⁰ Παλαιστίνιοι ειδικοί προειδοποίησαν για τον κίνδυνο περαιτέρω επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας των παιδιών στη Λωρίδα της Γάζας στο τέλος του 2007. Τόνισαν την έλλειψη τροφής και το γεγονός ότι το 64% των παιδιών στη Λωρίδα της Γάζας πάσχουν από αναιμία, προσθέτοντας ότι η έλλειψη απαραίτητων βιταμινών και μετάλλων, όπως η βιταμίνη Α και το ιώδιο, επηρεάζει τις μαθησιακές και γλωσσικές δεξιότητες των παιδιών, την ακοή τους, και μειώνει το ανοσοποιητικό τους σύστημα. Η αναιμία και η έλλειψη σιδήρου έχουν αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη των παιδιών και στη σχολική επίδοση, η οποία, όπως αναφέρεται, μειώθηκε κατά 14% στη Λωρίδα της Γάζας και κατά 9% στη Δυτική Όχθη.³¹ Επιπλέον, οι ισραηλινές αρχές απαγόρευσαν την εισαγωγή ειδικών θρεπτικών γευμάτων στη Γάζα, που στάλθηκαν για σίτιση περίπου 20.000 παιδιών κάτω των 5 ετών. Από αυτά, 12.000 παιδιά δεν είχαν λάβει ποτέ τις θρεπτικές ουσίες αυτών των γευμάτων νωρίτερα στη ζωή τους. Τώρα υποφέρουν από σοβαρή αναιμία, μειωμένη ανάπτυξη και γενική σωματική αδυναμία, λόγω του υποσιτισμού και της ακραίας φτώχειας.³²

CRC

Άρθρο 24

1. Τα Κράτη-Μέλη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το υψηλότερο εφικτό επίπεδο υγείας και διευκόλυνσης για τη θεραπεία και την αποκατάσταση της υγείας του.
2. Τα Κράτη-Μέλη οφείλουν να προσπαθήσουν να εξασφαλίσουν ότι κανένα παιδί δεν θα στερείται το δικαίωμα πρόσβασης σε τέτοιες υπηρεσίες φροντίδας υγείας.

1. Κατάσταση της ψυχικής υγείας

Η κατάσταση της ψυχικής υγείας των παιδιών της Παλαιστίνης έχει επιδεινωθεί εξαιτίας των διάφορων ισραηλινών πράξεων και καθημερινών μέτρων που τα επηρεάζουν στα χρόνια της ανάπτυξής τους. Το PCBS έκανε μια επισκόπηση της ψυχοκοινωνικής υγείας των παιδιών ηλικίας 5 – 17 ετών το 2004. Η έκθεση έδειξε ότι το 8,8% αυτών των παιδιών βίωσαν από πρώτο χέρι τρομερά επεισόδια που στη συνέχεια προκάλεσαν ψυχολογικά προβλήματα.³³ Η UNICEF αναφέρει ότι η ψυχοκοινωνική υγεία των παιδιών έχει επηρεαστεί αρνητικά από τους συνεχείς βομβαρδισμούς και τις επιθέσεις, τις βόμβες κρότου και τις αεροπορικές επιδρομές, και ότι τα παιδιά όλο και περισσότερο απειλούνται από όσα ο ισραηλινός στρατός κατοχής αφήνει πίσω του – όπως συνέβη στις 6/3/2006, όταν δυο παιδιά σκοτώθηκαν από έναν εκρηκτικό μηχανισμό στη Λωρίδα της Γάζας. Ταυτόχρονα, λόγω της συνεχόμενης βίας και των οδυνηρών γεγονότων της Ιντιφάντα, τα παιδιά βρίσκονται σε διαρκή κίνδυνο, ενώ τα δικαιώματά τους σε εκπαίδευση, ανάπαυση και τροφή παραβιάζονταν καθημερινά. Σύμφωνα με τη UNICEF, πάνω από μισό εκατομμύριο αγόρια και κορίτσια στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας έχουν ανάγκη ανάπαυσης και ψυχαγωγίας σε κάποιο ασφαλή τόπο. Αντίθετα, η πλειοψηφία αυτών των παιδιών περνούν τον περισσότερο χρόνο τους στο σπίτι, υποβάλλονται σε βία και κακοποίηση στους δρόμους ή πολεμούν άμεσα τον ισραηλινό στρατό κατοχής.³⁴

Η UNICEF τονίζει ότι το ένα πέμπτο των παιδιών που συμμετείχαν σε έρευνα σχετικά με την ψυχοκοινωνική ασφάλεια έχει εκτεθεί σε οικογενειακή βία, συνέπεια της καθημερινής πίεσης που ασκείται στους Παλαιστίνιους και επιφέρει οικονομικά προβλήματα, ανεργία, μη διαθεσιμότητα υπηρεσιών και δικτύων υποστήριξης. Οι οικογένειες της Παλαιστίνης έχουν μεγάλη δυσκολία να διαχειριστούν προβλήματα στρες των παιδιών, κάτι που σίγουρα ανεβάζει τον γενικό βαθμό της έντασης μέσα στα σπίτια.³⁵

Μελέτη του Προγράμματος Ψυχικής Υγείας της Κοινότητας της Γάζας αναφέρει ότι το 94,6% των παιδιών έχουν γίνει μάρτυρες σοκαριστικών συμβάντων, όπως βομβαρδισμοί και φόνοι.³⁶ Μια άλλη μελέτη του Κέντρου Ερευνών Adler στο Ισραήλ, σχετικά με την επίδραση της βίας στα παιδιά της Παλαιστίνης, διαπιστώνει ότι το 70% των παιδιών στη Δυτική Όχθη έχουν υποστεί Διαταραχή Μετατραυματικού Στρες.³⁷ Σε αυτό το πλαίσιο, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Παιδιά της Παλαιστίνης δήλωσε ότι, ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων δολοφονιών και εισβολών των Ισραηλινών, το 93% των παιδιών αισθάνονται τώρα ανασφαλή και ζουν με το φόβο ότι θα υποστούν επίθεση και το 52% αισθάνονται ότι οι γονείς τους δεν μπορούν πλέον να τους παρέχουν επαρκή φροντίδα και προστασία.³⁸

Το Παλαιστινιακό Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης αναφέρει ότι τα παιδιά βίωσαν σκληρές εμπειρίες κατά τη διάρκεια της αλ-Άξα Ιντιφάντα:³⁹

1. Έχουν παρακολουθήσει βίαιες πράξεις (απειλές, εκφοβισμούς ή δολοφονίες συγγενών).

2. Έχουν πυροβοληθεί και έχουν μείνει ανάπηρα.

3. Έχουν χάσει έναν από τους γονείς, είτε από φόνο είτε με σύλληψη.

4. Έχουν χάσει το σπίτι τους (που καταστράφηκε από τον ισραηλινό στρατό κατοχής) και δεν έχουν στέγη. Η UNICEF αναφέρει την καταστροφή πάνω από 2.500 σπιτιών και την εκτόπιση περισσότερων από 6.000 παιδιών από την αρχή της Ιντιφάντα στις 29/9/2000 μέχρι τα μέσα του 2004.⁴⁰

5. Έχουν γίνει μάρτυρες αδιάλειπτων βομβαρδισμών επί μερόνυχτα.

6. Έχουν συχνά εισπνεύσει δακρυγόνα και έχουν χάσει τις αισθήσεις τους.

7. Έχουν υποστεί σκληρές οικονομικές καταστάσεις.

Η αναφορά λέει ότι το 67,6% των παιδιών υποφέρουν από ψυχολογικές διαταραχές εξαιτίας των συνθηκών που περιγράφονται παραπάνω.⁴¹

Θα μπορούσα να θρω ένα ασφαλές μέρος;

Σύμφωνα με τη UNICEF, η κοινωνική και ψυχολογική υγεία των παιδιών έχει χειροτερέψει λόγω των επαναλαμβανόμενων εκρήξεων, επιδρομών και βομβαρδισμών. Τα παιδιά είναι όλο και περισσότερο εκτεθειμένα σε ισραηλινά επικίνδυνα κατάλοιπα στρατιωτικού υλικού. Η UNICEF προσθέτει ότι τουλάχιστον 500.000 παιδιά στη Λωρίδα της Γάζας και στη Δυτική Όχθη υποφέρουν από έλλειψη ασφαλών καταφυγίων παιχνιδιού. Αντίθετα, αυτά τα παιδιά περνούν τον περισσότερο χρόνο τους στο σπίτι, είναι εκτεθειμένα στη βία στους δρόμους ή καταλήγουν σε κάποια άμεση σύγκρουση με τους ισραηλινούς στρατιώτες.

- UNICEF: Humanitarian Action – Occupied Palestinian Territory, Donor Update 8/3/2006.

Μερικά από τα ψυχολογικά συμπτώματα των παιδιών είναι:

1. Υπερβολικός πανικός, φόβος και στρες.
2. Έλλειψη προσοχής και απουσία συγκέντρωσης.

Μια Παλαιστίνια περνά το σημείο ελέγχου της Qalandiya στη Δυτική Όχθη, μεταφέροντας το παιδί της που το πόδι του είναι σπασμένο.

Ο ισραηλινός στρατός κατοχής ακολουθεί αυστηρές διαταγές στα σημεία ελέγχου και στα περάσματα των συνόρων, αναγκάζοντας τους Παλαιστίνιους, ακόμα και τα ασθενοφόρα και τα σοβαρά επείγοντα περιστατικά, να περιμένουν ατέλειωτες ώρες.

► Η φωτογραφία πάρθηκε στις 4/1/2004.

3. Άγχος, στενοχώρια και κατάθλιψη.
4. Λήθη και αδύνατη μνήμη.
5. Υπερκινητικότητα και επιθετικότητα.
6. Λιποθυμίες.
7. Διαταραχές πέψης και ανορεξία.
8. Αϋπνία ή υπερβολικός ύπνος.
9. Διαταραχές ύπνου και εφιάλτες.
10. Προσκόλληση σε ενήλικες για να αισθάνονται ασφαλή.
11. Ανυπακοή και απειθαρχία.
12. Απώλεια σύρων. (Ο Δρ Samir Quota του Προγράμματος Ψυχικής Υγείας της Κοινότητας της Γάζας σημείωσε ότι το 36% των παιδιών που ζουν σε περιοχές όπου γίνονται συχνές επιθέσεις υποφέρουν από απώλεια σύρων.)⁴²

Μία άλλη αρνητική επίδραση στην ψυχική υγεία των παιδιών είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στη δυνατότητα των γονιών να τα προστατεύσουν από την κτηνωδία των Ισραηλινών, καθότι έχουν δει γύρω τους παιδιά να δολοφονούνται ή να τραυματίζονται παρουσία των ανίσχυρων γονιών τους.

Η Maria Holt, στη μελέτη της για τα βάσινα των παλαιστίνιων παιδιών κατά τη διάρκεια της Ιντιφάντα, παρουσιάζει την επίδραση της βίας και της Κατοχής στα παιδιά, που γίνεται φανερή στις ζωγραφιές και τα παιχνίδια τους. Για παράδειγμα, οι ζωγραφιές των μικρών παιδιών, 4-5 ετών, έχουν γίνει σκοτεινότερες και πιο μελαγχολικές και, στις περισσότερες περιπτώσεις, απεικονίζουν στρατιώτες, σημαίες, φράχτες και φλεγόμενα λάστιχα, ενώ τα παιδιά αυτής της ηλικίας θα έπρεπε να ζωγραφίζουν λαμπερές ζωγραφιές σπιτιών, δένδρων, λουλουδιών και οικογενειών. Επιπλέον, το παιχνίδι τους περιλαμβάνει πάντα το «παιδιά εναντίον στρατιωτών» ή το «Άραβες εναντίον συνοριακής αστυνομίας» και όσα τα συνοδεύουν λεκτικά. Εξαιτίας του φόβου και της ανασφάλειας, τα παιδιά τείνουν να επιλέγουν το ρόλο των ισχυρών Ισραηλινών στο παιχνίδι «Παλαιστίνιοι εναντίον ισραηλινού στρατού κατοχής».⁴³

Η Holt προσθέτει ότι το 78% των παιδιών βλέπουν «πολιτικά όνειρα» στον ύπνο τους, ενώ το 15% βλέπει ότι έχουν σκοτωθεί. Ένα παιδί, πρόσφυγας από τη Λωρίδα της Γάζας, διηγείται το όνειρό του λέγοντας: «Ονειρεύτηκα ότι ένα στρατιωτικό αεροπλάνο βομβάρδισε όλα τα σπίτια στον καταυλισμό και άκουσα ότι οι Ισραηλινοί θέλουν να πυροβολήσουν τα παιδιά, έτσι έτρεχα,

Η Παλαιστίνια Maha Shawwal θρηνεί τον αδελφό της Ahmad που σκοτώθηκε σε ισραηλινή επιχείρηση στο Μπέιτ Χανούν [Beit Hanoun] στη Λωρίδα της Γάζας. Περίπου 50 ακόμα άτομα σκοτώθηκαν τότε και ο ισραηλινός στρατός κατοχής απαγόρευσε την ταφή τους μέχρι το τέλος της στρατιωτικής επιχείρησης.

► AP, 7/11/2006.

και το αεροπλάνο με κυνήγησε μέχρι που βομβάρδισε το σπίτι μου και όλα τα παιδιά σκοτώθηκαν».⁴⁴

Ο Issa, ένα ακόμα προσφυγόπουλο, υποφέρει από συνεχείς πονοκεφάλους, επιάλτες, νυχτερινή ακούσια ούρηση και εκθρότητα προς τους αδελφούς του. Η μητέρα του αποδίδει το γεγονός στην ισραηλινή επίθεση στο σπίτι τους, όπου έδειραν τον πατέρα και τον μεγαλύτερο γιο τους. Ο Issa λέει: «Φοβάμαι τους στρατιώτες, χτυπούν συχνά τους δασκάλους και τους φίλους μου στο σχολείο. Όποτε τους βλέπω να έρχονται, τρέχω μακριά. Εύχομαι να μπορούσα να τους δείρω, αλλά είναι πολύ δυνατοί και έχουν πολυβόλα. Είναι δολοφόνοι».⁴⁵

2. Υποσιτισμός

Μια στατιστική έκθεση για την υγεία των οικογενειών της Παλαιστίνης το 2006 έδειξε ότι το 10,2% των παιδιών είναι καχεκτικά (κοντά για την ηλικία τους), το 2,9% είναι λιποβαρή και το 1,4% υποφέρει από χρόνια υποσιτισμό. Το ποσοστό των καχεκτικών παιδιών στη Λωρίδα της Γάζας είναι υψηλότερο (13,2% στη Λωρίδα της Γάζας και 7,9% στη Δυτική Όχθη).⁴⁶ Η UNICEF κατέληξε στα ίδια συμπεράσματα στην έκθεσή της, του Μαρτίου 2006, όπου τονίζεται ότι ο χρόνιος υποσιτισμός και η απορρέουσα καθυστερημένη ανάπτυξη έχει αυξηθεί γύρω στο 10%. Αυτό αφορά 350.000 καχεκτικά παιδιά στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας, κυρίως νεαρότερα παιδιά ηλικίας μεταξύ 12 και 23 μηνών, επειδή το 15% αυτών υποφέρει από υποσιτισμό στην κρίσιμη φάση της ζωής τους – γεγονός που επηρεάζει αρνητικά τη μελλοντική τους ανάπτυξη και τα καθιστά πιο ευάλωτα στον κίνδυνο στα επόμενα χρόνια.⁴⁷

Νωρίτερα, το Γραφείο των ΗΠΑ για τη Διεθνή Ανάπτυξη (USAID) δημοσίευσε μια έκθεση για τον υποσιτισμό στη Λωρίδα της Γάζας και τη Δυτική Όχθη. Εκεί αναφέρεται ότι οι δύο αυτές περιοχές βρίσκονται σε ανθρωπιστικά

έκτακτη κατάσταση, ο υποσιτισμός και η αναιμία αυξάνονται, όσο και ο αριθμός των οικογενειών που δεν είναι σε θέση να προμηθευθούν βασικά διατροφικά προϊόντα, κυρίως τρόφιμα με υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνη. Οι ερευνητές που ολοκλήρωσαν αυτήν την έρευνα βρήκαν ότι το 22,5% των παιδιών στις κατεχόμενες περιοχές υποφέρουν από υποσιτισμό, τονίζοντας ότι τα γαλακτοκομικά προϊόντα για τα μωρά είναι πολύ σπάνια στις αγορές της Παλαιστίνης. Το 52% αυτής της ανεπάρκειας είναι αποτέλεσμα των περιορισμών στα ισραηλινά σημεία ελέγχου και το 34% οφείλεται στον στρατιωτικό αποκλεισμό της περιοχής. Εκτός από την έλλειψη πρωτεϊνών και θρεπτικών ουσιών, το 65% των Παλαιστινίων που συμμετείχε στην έρευνα είπε ότι δεν έχουν τα χρήματα για να καλύψουν τις βασικές διατροφικές τους ανάγκες.⁴⁸

Η USAID αξιολογεί ότι 54% των παιδιών έχουν έλλειψη βιταμίνης Α, και ένα ποσοστό 22% των παιδιών

Ισραηλινοί στρατιώτες συλλαμβάνουν ένα αγόρι, κατά τη διάρκεια συγκρούσεων μεταξύ παλαιστινίων πολιτών και ισραηλινών εποίκων στην πόλη Χεβρώνα [Hebron] (al-Khalil). Οι κάτοικοι της Χεβρώνας, ιδίως τα παιδιά, παρενοχλούνται πολύ συχνά από τους εποίκους, οι οποίοι απολαμβάνουν την προστασία, αν όχι τη συνδρομή, του ισραηλινού στρατού κατοχής.

► Reuters, 25/4/2001.

έχουν σοβαρή έλλειψη βιταμίνης Α, έλλειψη που βάζει την υγεία τους σε κίνδυνο.⁴⁹

Οι δείκτες υγείας, κατά τη διάρκεια του 2004, αποκαλύπτουν ότι το 10% των παιδιών έχουν καθυστερημένη ανάπτυξη, αριθμός που ανεβαίνει στο 11% στη Λωρίδα της Γάζας και φτάνει το 9% στη Δυτική Όχθη.⁵⁰

Σε αυτό το πλαίσιο, μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο John Hopkins και το Πανεπιστήμιο Al-Quds, σε συνεργασία με την USAID, προειδοποίησε για την επιδεινούμενη υγεία των Παλαιστινίων, παιδιών και γυναικών, λόγω της αποτροπής πρόσβασης σε νοσοκομεία ή ιατρικά κέντρα, της έλλειψης τροφίμων, που οφείλεται στα ισραηλινά μέτρα αποκλεισμού, και των υψηλών ποσοστών ανεργίας, που οφείλεται στην παρεμπόδιση των εργαζομένων να φτάσουν στον τόπο εργασίας τους.⁵¹

Η Catherine Cook από τη Διεθνή Προστασία των Παιδιών είπε ότι ο αριθμός των Παλαιστινίων που υποφέρουν από υποσιτισμό σχετίζεται άμεσα με την παράλυση της κυκλοφορίας που επιβάλλουν οι Ισραηλινοί στους Παλαιστινίους και με τη σκληρή οικονομική κατάσταση στις παλαιστινιακές περιοχές.⁵²

3. Θάνατοι

Είναι αλήθεια ότι ο θάνατος παραμένει θάνατος ανεξάρτητα από την αιτία. Και παρόλο που οι αιτίες θανάτου στην Παλαιστίνη θα μπορούσαν να είναι παρόμοιες με άλλες σε όλον τον κόσμο, αυτά που περιγράψαμε μέχρι τώρα αποκαλύπτουν πώς σκοτώνονται τα παιδιά εν ψυχρώ από τα χέρια και τις σφαίρες των δυνάμεων κατοχής. Όμως, τι γίνεται με τους θανάτους που ταξινομούνται σαν «κανονικοί», με τους θανάτους βρεφών, εκείνους που οφείλονται στον υποσιτισμό ή στις γέννες σε σημεία ελέγχου χωρίς πρόσβαση σε ιατρική βοήθεια ή μαιείς; Τι γίνεται με τις πολλές περιπτώσεις αποβολών που οφείλονται στις συνεχείς επιδρομές στη Λωρίδα της Γάζας;

Ο Damien Personnaz, εκπρόσωπος της UNICEF, προειδοποιεί ότι ένα μωρό στα τρία κινδυνεύει να πεθάνει στα νοσοκομεία της Λωρίδας της Γάζας λόγω έλλειψης φαρμάκων.⁵³

Στην πραγματικότητα, το 20% της παιδικής θνησιμότητας στη Δυτική Όχθη οφείλεται στο τείχος και στα σημεία ελέγχου.⁵⁴

Είναι επίσης γεγονός ότι στο διάστημα 2000 – 2004 έγιναν 61 γεννήσεις σε ισραηλινά σημεία ελέγχου, σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας. Σε 36 από αυτές, το 60% περίπου, τα νεογνά πέθαναν αμέσως.⁵⁵

Όλοι αυτοί οι «αφύσικοι» θάνατοι δεν προσμετρώνται στις σκοπίμες και προμελετημένες δολοφονίες της Κατοχής. Το μοναδικό συμπέρασμα είναι ότι ο αριθμός των δολοφονημένων και τραυματισμένων είναι μόνο η μία πλευρά της οδύνης των παιδιών της Παλαιστίνης. Αρρωσταίνουν, πεθαίνουν και υποφέρουν κάθε μέρα και κάθε λεπτό, και έτσι γίνεται δύσκολο να μπει ο πόνος τους σε αριθμούς και στατιστικές.

Η Παλαιστίνια Rawan Abu Zaid (3,5 ετών) πέθανε όταν πυροβολήθηκε με δύο σφαίρες στο κεφάλι. Η Rawan ήταν στο σπίτι της στη Ράφα, στη Λωρίδα της Γάζας, όταν ένας ισραηλινός στρατιώτης την πυροβόλησε κατά τη διάρκεια στρατιωτικής επιχείρησης.

► Ημερομηνία φωτογραφίας: 22/5/2004.

Νέα παραδείγματα: **Να πώς** θεραπεύουν τα τραυματισμένα παιδιά

Ούρλιαζαν: «Θάνατος στο παιδί και σε όλους τους Άραβες»

Ο ισραηλινός στρατός κατοχής εμπόδισε ένα παλαιστινιακό ασθενοφόρο με σοβαρά τραυματισμένο παιδί... Ο Δρ Maher Abu Lawha, που εργάζεται στο κρατικό νοσοκομείο του Beit Jala, ήταν μαζί με το τραυματισμένο παιδί στο ασθενοφόρο της Ερυθράς Ημισελήνου, όταν οι ισραηλινοί στρατιώτες στο σημείο ελέγχου διέταξαν να επιστρέψουν εκεί από όπου ήρθαν. Όταν τους πλησίασε, τον έσπρωξαν ξεστομίζοντας κυδαία και ρατσιστικά σχόλια: «Θάνατος στο παιδί και σε όλους τους Άραβες».

- Εφημερίδα *Al-Ayam*, Ραμάλα, 25/5/2005.

Επετράπη στο ασθενοφόρο να περάσει... όταν το παιδί πέθανε

Το μωρό Khaled (έξι μηνών) πέθανε στην αγκαλιά της μητέρας του Sana Ah-mad Sheilah, λόγω έλλειψης οξυγόνου στα μικρά του πνευμόνια, μετά την απαγόρευση του ισραηλινού στρατού κατοχής να περάσει το ασθενοφόρο από το στρατιωτικό σημείο ελέγχου Atara.

- Εφημερίδα *Al-Khaleej*, Sharja, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, 9/3/2007.

Η Κατοχή απαγορεύει σε μωρό με οπύ στην καρδιά του να ταξιδέψει για θεραπεία

Το δεκατριών ημερών παλαισιτίνο βρέφος Salem Masri νοσηλεύεται στο Τμήμα Βρεφών του Ευρωπαϊκού Νοσοκομείου της Γάζας με μια οπύ στην καρδιά του. Οι ισραηλινές αρχές αρνούνται να του δώσουν άδεια να φύγει από τη Γάζα για θεραπεία στο εξωτερικό, λόγω του ισραηλινού αποκλεισμού της Λωρίδας της Γάζας μετά την εκλογική νίκη της Χαμάς. Η πολιορκία είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο 33 ασθενών (μέχρι το τέλος του 2007).

- Εφημερίδα *Alittihad*, Αμπού Ντάμπι, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, 11/12/2007.

Νέα παραδείγματα της κατάστασης υγείας των παιδιών...

σε αριθμούς

ABOUT NEBRASKA

20% των θανάτων παιδιών οφείλεται στα σημεία ελέγχου και το διαχωριστικό τείχος.

➤ Media and Information Center, 14/3/2004.

55% των παιδιών υποφέρει από αναιμία.

➤ *Al-Quds al-Arabi*, 8/8/2005.

60% των παιδιών που γεννήθηκαν στα σημεία ελέγχου πέθαναν λίγες μέρες μετά, όπως αναφέρει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας.

➤ *Arabs48*, 23/9/2005.

98,8% των παιδιών υποφέρει από τις συνέπειες των εικονικών βομβαρδισμών και το σπάσιμο του φράγματος του ήχου.

➤ Περιοδικό *Al-Bayader al-Siyasi*, Ιερουσαλήμ, 19/11/2005.

350.000 παιδιά υποφέρουν από υποσιτισμό, όπως αναφέρει η UNICEF.

➤ Εφημερίδα *Alghat*, Αμμάν, 20/3/2006.

Ένα στα τρία άρρωστα βρέφη πεθαίνει στη Λωρίδα της Γάζας, όπως αναφέρει η UNICEF.

➤ Media and Information Center, 14/6/2006.

838.000 παιδιά ζουν κάτω από τρομακτικές συνθήκες στη Λωρίδα της Γάζας, όπως αναφέρει UNICEF.

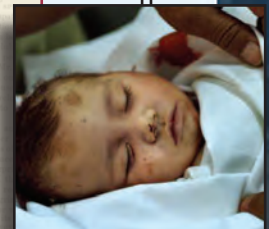
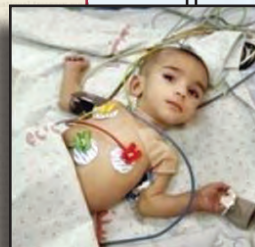
➤ Palestine News Agency (Wafa), 1/8/2006.

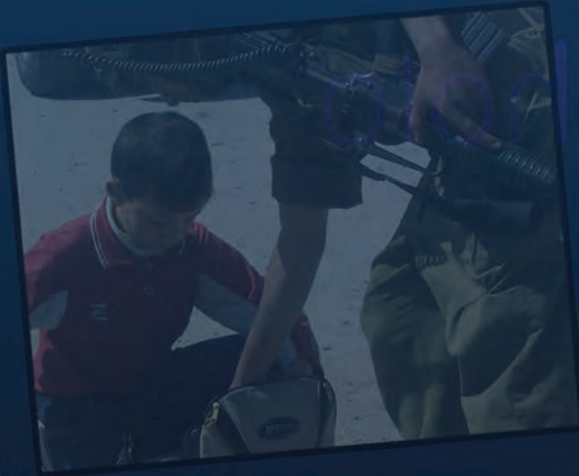
Τα παιδιά της Λωρίδας της Γάζας υποφέρουν **τέσσερις φορές** περισσότερο από μετατραυματικό στρες πολέμου.

➤ Εφημερίδα *Asharq Alawasat*, Λονδίνο, 3/8/2006.

75% των παιδιών με ειδικές ανάγκες στερούνται κατάλληλη αγωγή, όπως αναφέρεται σε μελέτη.

➤ Wafa, 30/11/2006.

Κεφάλαιο 6

Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση

Οι συμφωνίες για τα δικαιώματα του παιδιού διακηρύσσουν ότι κάθε παιδί έχει δικαίωμα για ειδική φροντίδα και βοήθεια, καθώς και δικαίωμα σε κατάλληλο περιβάλλον που επιτρέπει την ανάπτυξη, την ευημερία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπειά του.

Τα παιδιά της Παλαιστίνης, όμως, έχουν το δικό τους ειδικό περιβάλλον, που διαμορφώθηκε από τους Ισραηλινούς. Αυτά τα παιδιά χάσανε τον πατέρα, που δολοφονήθηκε μπροστά στα μάτια τους, το ασφαλές καταφύγιο που θα τα προστάτευε από το φόβο και τον τρόμο, και τους φίλους τους, που τους σκότωσε ο ισραηλινός στρατός. Η ζωή τους είναι ένα άθλιο παρόν και ένα ασαφές μέλλον, και η πραγματικότητα που τους έχει επιβληθεί τους στερεί τη χαρά τού να ζήσουν μια αθώα παιδική ηλικία.

Πολλά από αυτά τα παιδιά κλειδώνονται στα σπίτια τους για μέρες, λόγω της απαγόρευσης της κυκλοφορίας, ή δεν έχουν βγει από τις πόλεις τους για μήνες ή χρόνια εξαιτίας της πολιορκίας. Η πλειονότητα υποφέρει ακόμα από τις συνέπειες του υποσιτισμού, από αναιμία και ψυχολογικές διαταραχές. Εκτίθενται καθημερινά στο θάνατο.

Είναι παιδιά χωρίς χώρους παιχνιδιού, λέσxes, θέατρα ή πισίνες. Γεννημένα σαν πρόσφυγες υπό Κατοχή και ζώντας σε σκηνή, που δεν τα προστατεύει από τη ζέστη του καλοκαιρού ή το κρύο του χειμώνα, ελπίζοντας να επιστρέψουν μια μέρα στα σπίτια τους και στη γη τους από όπου εκδιώχθηκαν. Έτσι είναι η ζωή γι' αυτά τα αθώα παιδιά, από τη γέννησή τους.

Αυτό το «ειδικό δικαίωμα» είναι αφιερωμένο στα παιδιά της Παλαιστίνης για να τα στερήσει από τα ανθρώπινα δικαιώματά τους;

1. Οικογενειακή ζωή

Το άρθρο 27 της Συνθήκης της Γενεύης σχετικά με την προστασία των αμάχων σε καιρό πολέμου, την οποία συνυπέγραψε το Ισραήλ, εγγυάται το σε-

βασμό στα οικογενειακά δικαιώματα των προστατευόμενων αμάχων, δηλαδή το σεβασμό της δομής της οικογένειας, το να παραμένουν τα μέλη της ενωμένα, το σεβασμό προς το σπίτι στο οποίο ζουν και την επιδίωξη της συνένωσης των μελών των οικογενειών κατά το μέγιστο δυνατό.⁵⁶

Φυσικά, το Ισραήλ δεν συμμορφώθηκε ποτέ με αυτούς τους όρους, ακριβώς όπως περιφρόνησε όλους τους άλλους διεθνείς νόμους και συμβάσεις. Το

CRC

Άρθρο 16

1. Κανένα παιδί δεν πρέπει να υποστεί αυθαίρετη ή παράνομη επέμβαση στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένεια, στο σπίτι ή στην αλληλογραφία, ούτε παράνομες επιθέσεις στην τιμή και στην υπόληψή του.

Ισραήλ υλοποιούσε και υλοποιεί πρακτική απελάσεων και διάσπασης των παλαιστινιακών οικογενειών.

Επιπλέον, οι ισραηλινές στρατιωτικές αρχές στη Δυτική Όχθη εξέδωσαν νέα διατάγματα σχετικά με τα παιδιά που έχουν καταγραφεί στην ταυτότητα της μητέρας τους. Το σημαντικότερο από αυτά τα διατάγματα είναι η αναστολή της εγγραφής παιδιών άνω των τεσσάρων ετών, των οποίων οι γονείς έχουν ισραηλινή υπηκοότητα και έχουν γεννηθεί έξω από τη Δυτική Όχθη. Συνεπώς, αυτά τα παιδιά στερούνται το δικαίωμά τους να είναι με τους γονείς τους. Αυτό συνέβη στην πεντάχρονη Nour, που ήταν μόνο δύο μήνες μεγαλύτερη από το επιτρεπτό όριο, όταν οι γονείς της αποφάσισαν να επιστρέψουν και να ζήσουν μόνιμα στο Τουμπάς (Toubas). Όμως οι ισραηλινές αρχές δεν της επέτρεψαν να μπει στη Δυτική Όχθη, έτσι η υπόλοιπη οικογένεια πέρασε μέσα, ενώ ο πατέρας της την πήγε στην Ιορδανία. Την άφησε εκεί και γύρισε στη Νάμπλους να φροντίσει για την επιστροφή της. Η Nour έγινε η νεότερη πρόσφυγας στην Ιορδανία, υποφέροντας από σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα ως συνέπεια της απομάκρυνσης από την οικογένειά της. Ταυτόχρονα, η οικογένειά της ζει σε συνεχή αγωνία γι' αυτήν.⁵⁷

Όμως τα παιδιά χωρίζονται από τις οικογένειές τους ακόμα και όταν δεν υπάρχουν ανάλογες περιοριστικές διατάξεις ή συμβάσεις. Η Samaher, ένα δεκάχρονο κορίτσι, είχε εγκλωβιστεί στη Γάζα με τον παππού της, χωρίς να μπορεί να πάει στη Βηθλεέμ να συναντήσει τον πατέρα της την ημέρα της αποφυλάκισής του. Η Samaher ήταν τεσσάρων ετών όταν τον έθεσαν υπό κράτηση και δεν γνώριζε αν και πότε θα τον ξανάβλεπε.⁵⁸ Τα έξι ατέλειωτα χρόνια που αυτός πέρασε στη φυλακή, δεν μπορούσε να του μιλήσει, εκτός από μία φορά, κρυφά, με ένα κινητό τηλέφωνο που το πέρασε λαθραία ένας από τους φυλακισμένους. Και τον επισκέφτηκε μόνο τρεις φορές. Όσα γράμματα του έγραφε εκείνος δεν τα πήρε ποτέ, και τα δικά του γράμματα έφταναν στα χέρια της κρυφά.

Ο γιος του δολοφονημένου Nasser Mabrouk καϊδεύει το μέτωπο του πατέρα του, δευτερόλεπτα μετά το θάνατό του, κατά τη διάρκεια συγκρούσεων με τον ισραηλινό στρατό κατοχής στον προσφυγικό καταυλισμό του Ein Beit al-Ma, κοντά στη Νάμπλους στη Δυτική Όχθη.

► Φωτογραφία από Alaa Badamah, 21/8/2007.

Ένα παισιότιο παιδί βρίσκει το ποδήλατό του κάτω από τα ερείπια του σπιτιού του που κατεδαφίστηκε από ισραηλινή αεροπορική επιδρομή στον καταυλισμό προσφύγων της Ράφα, νότια της Λωρίδας της Γάζας.

► Reuters, 25/10/2005.

Το άρθρο 25 της Τέταρτης Συνθήκης της Γενεύης ορίζει ότι:

«Τα άτομα που βρίσκονται σε κατεχόμενες περιοχές πρέπει να είναι σε θέση να ανταλλάσσουν μηνύματα αυστηρά προσωπικής φύσης με μέλη των οικογενειών τους, όπου και αν βρίσκονται αυτά. Αυτή η αλληλογραφία πρέπει να προωθείται γρήγορα και χωρίς υπερβολική καθυστέρηση».⁵⁹

Όμως τα γράμματα των παιδιών της Παλαιστίνης δεν φτάνουν ποτέ, ούτε εκείνα που έστειλε η Samaher στον πατέρα της. Σε ένα από αυτά έγραφε: «Αγαπημένε μου μπαμπά. Σε αγαπώ τόσο πολύ, με όλη μου την καρδιά, και μου λείπεις πάρα πολύ. Είσαι η ζωή μου. Σε αγαπώ όσο αγαπά το πουλί τα κλαδιά των δένδρων».⁶⁰

Το άρθρο 82 της Τέταρτης Συνθήκης της Γενεύης ορίζει ότι:

«Οι έγκλειστοι μπορούν να ζητούν την έλευση όσων παιδιών παρέμειναν στην ελευθερία χωρίς γονική φροντίδα ώστε να ζήσουν μαζί τους. Όποτε είναι δυνατόν, τα έγκλειστα μέλη της ίδιας οικογένειας πρέπει να στεγάζονται στους ίδιους χώρους και να τους παρέχεται ξεχωριστό κατάλυμα από τους άλλους εγκλείστους, με τις κατάλληλες για μια κανονική οικογενειακή ζωή διευκολύνσεις».

Αυτό μοιάζει απίθανο ενόψει των διαδικασιών που εφαρμόζει το Ισραήλ, το οποίο δεν αναγνωρίζει τα ελάχιστα δικαιώματα των ατόμων και των παιδιών στη ζωή, την ελευθερία και την αξιοπρέπεια. Η Aisha, για παράδειγμα, ήταν έξι μηνών όταν μπήκε στη φυλακή με τη μητέρα της. Μόλις έγινε δύο ετών, απομακρύνθηκε από τη μητέρα της και στάλθηκε να ζήσει με τον πατέρα της που, στη συνέχεια, συνελήφθη σύντομα όταν ζήτησε άδεια να επισκεφτεί τη γυναίκα του. Η Aisha, που τότε ήταν μόνο τριών ετών, έγινε το ορφανό των

ισραηλινών καταπιεστικών πρακτικών, δέσμια της λαχτάρας και της ανάγκης της για μια μητέρα και έναν πατέρα, φυλακισμένων από την Κατοχή.⁶¹

Ένα τυπικό ισραηλινό έγκλημα, με αυτήν την έννοια, είναι μία επιστολή από το ισραηλινό δικαστήριο προς την εφτάχρονη Farah, ο πατέρας της οποίας είχε δολοφονηθεί πέντε χρόνια νωρίτερα. Η επιστολή αναφέρει ότι το κορίτσι οφείλει να πληρώσει πρόστιμο 1.850 σέκελ εντός ενός μήνα, χωρίς να δίνει καμία εξήγηση, και με την πρόσθετη προειδοποίηση ότι θα ληφθούν τα κατάλληλα νομικά μέτρα εάν δεν συμμορφωθεί με την απαίτηση του δικαστηρίου.⁶² Ένα άλλο έγκλημα ήταν η απαγόρευση στους γονείς του Ahmad (δύομισι ετών) και της Sawsan (εννιάμισι ετών) να συνοδεύσουν τα παιδιά τους στο πέρασμα Erez για δύο επείγουσες εγχειρήσεις καρδιάς. Έτσι, ο Ahmad και η Sawsan αναγκάστηκαν να διαβούν όλο το δρόμο μόνοι. Η ισραηλινή εφημερίδα *Haaretz* παραδέχτηκε ότι η εικόνα αυτών των δύο παιδιών είναι «μία από τις πιο φρικτές και σκληρές εικόνες που μεταδόθηκαν πρόσφατα» και αποτελεί «ντροπή και στίγμα για το Ισραήλ».⁶³

Άλλες αρνητικές επιδράσεις των ισραηλινών μέτρων εναντίον των παλαιστινιακών οικογενειών αντανακλώνονται στη χειροτέρευση του οικιακού περιβάλλοντος. Επιθεωρήσεις κατοικίας, κατά το 2006, δείχνουν ότι 29.300 οικογένειες έχασαν τα σπίτια τους (μερικώς ή ολοσχερώς κατεστραμμένα) κατά την περίοδο 29/9/2000 – 15/6/2006, και συγκεκριμένα: 15.267 οικογένειες στη Δυτική Όχθη και 14.047 στη Λωρίδα της Γάζας. Οι λόγοι καταστροφής των κατοικιών ποικίλλουν: είτε επειδή το σπίτι ήταν κοντά σε τοποθεσίες ισραηλινών εποικισμών, για πολιτικούς λόγους ή λόγους ασφαλείας, είτε επειδή το σπίτι ήταν κοντά στη διαδρομή του διαχωριστικού τείχους. Ο δείκτης πυκνότητας της κατοίκησης είναι 1,8 (μέσος αριθμός ατόμων ανά δωμάτιο), ενώ το 18,7% των οικογενειών ζει σε σπίτια με υψηλή πυκνότητα (3 ή περισσότερα άτομα ανά δωμάτιο) – μέσος όρος 3,3 κάτοικοι ανά δωμάτιο (3,3 στη Δυτική Όχθη και 3,4 στη Λωρίδα της Γάζας).⁶⁴ Όλα αυτά έχουν

αρνητική επίδραση στην ψυχολογική, κοινωνική και εκπαιδευτική κατάσταση του παλαιστινιακού παιδικού πληθυσμού.

2. Οικονομική κατάσταση

Το άρθρο 32 της CRC ορίζει, ότι:

«Τα Κράτη-Μέλη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση κάθε εργασίας που μπορεί να είναι επικίνδυνη ή να παρεμβαίνει στην εκπαίδευση του παιδιού ή να είναι επιβλαβής στην υγεία του παιδιού ή στη σωματική, νοητική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική του ανάπτυξη».

Παρ' όλα αυτά, τα παιδιά της Παλαιστίνης σήμερα δεν απολαμβάνουν αυτά τα δικαιώματα, όπως άλλα παιδιά ανά τον κόσμο, ή το δικαίωμα να ζουν ελεύθερα, απαλλαγμένα από την πείνα και την έλλειψη στέγης.

a. Φτώχεια

Η ισραηλινή πολιορκία των παλαιστινιακών εδαφών στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας ανέβασε σημαντικά τα επίπεδα της φτώχειας. Η ετήσια έκθεση της PCBS σημειώνει ότι το ποσοστό των παιδιών, οι οικογένειες των οποίων ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, ήταν 64,1% (56,1% στη Δυτική Όχθη και 82% στη Λωρίδα της Γάζας), ενώ το ποσοστό των παιδιών που ζουν στην απόλυτη φτώχεια ήταν 24% (16,9% στη Δυτική Όχθη και 39,7% στη Λωρίδα της Γάζας). Τα φτωχά παιδιά εκπροσωπούν περίπου το 52,9% του συνολικού αριθμού των φτωχών. Το μέσο ποσοστό φτώχειας ανάμεσα στα παιδιά ήταν 38,1% (δηλαδή, δύο στα πέντε παιδιά είναι φτωχά), 29,9% στη Δυτική Όχθη και 56,1% στη Λωρίδα της Γάζας – κι αυτό σημαίνει ότι περισσότερα από τα μισά παιδιά στη Λωρίδα της Γάζας ζουν στη φτώχεια.⁶⁵

Οι παλαιστίνιες αδελφές Dima και Malak al-Athammeh (δύο και τριών ετών αντίστοιχα) νοσηλεύονται σε ένα νοσοκομείο στον καταυλισμό Μπέιτ Λάγια της Λωρίδας της Γάζας, μετά τον τραυματισμό τους κατά τη διάρκεια ισραηλινών επιθέσεων εναντίον οικιστικών περιοχών στα βόρεια της Λωρίδας, την Τετάρτη 8/11/2006. Περισσότεροι από 18 Παλαιστίνιοι σκοτώθηκαν σε εκείνη την επιδρομή, μεταξύ αυτών 8 παιδιά και η μητέρα των Dima και Malak.

► Φωτογραφία από Adil Hana, 8/11/2006.

Φτωχά παιδιά στην πόλη της Χεβρώνας περιμένουν τη σειρά τους για να πάρουν σούπα την ώρα του Iftar (το γεύμα της δύσης του ήλιου) στο μήνα του Ραμαζανιού, σε μια φιλανθρωπική κουζίνα όπου προσφέρονται δωρεάν γεύματα.

► AFP, 10/10/2007.

Μικρή Παλαιστίνια κρατά ένα παιχνίδι σε σχολείο της UNRWA στον καταυλισμό της Jabalia, στα βόρεια της Λωρίδας της Γάζας, μετά την εκκένωση του Μπέιτ Χανούν, λόγω της πολιορκίας του από ισραηλινά τεθωρακισμένα.

► AFP, 16/17/2006.

Όλο και πιο πολλά βάρη προστίθενται σε αυτά που ήδη κουβαλούν τα παιδιά και αυτό συμβαίνει ύστερα από κάθε ισραηλινή επίθεση στα δίκτυα ηλεκτρισμού ή ύδρευσης. Τα παιδιά αναγκάζονται να παίρνουν νερό από δημόσιες βρύσες ή να μαζεύουν ξύλα για τη φωτιά ή μερικές φορές να μαζεύουν τα πράγματά τους και να μετακομίζουν σε άλλο μέρος, εάν καταφέρουν να βρουν. Η πρώτη φωτογραφία δείχνει ένα παιδί που κουβαλά δύο δοχεία νερού στο νότιο της Λωρίδας της Γάζας. Στη δεύτερη, ένα παιδί κουβαλά τα πράγματά του, αφού εξαναγκάστηκε να φύγει με την οικογένειά του, για τους γνωστούς λόγους.

Μια προηγούμενη μελέτη, που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2002 από το PCBS, ανέφερε ότι το 56,5% των οικογενειών της Παλαιστίνης έχει χάσει πάνω από το μισό του εισόδημα από τότε που ο ισραηλινός στρατός εισέβαλε στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας στις 29/9/2000. Αυτό σημαίνει ότι, λόγω της πολιορκίας και των ισραηλινών μέτρων, γύρω στο 66,5% των οικογενειών της Παλαιστίνης ζει τώρα κάτω από το όριο της φτώχειας, σε σύγκριση με το 25% πριν από τις 28/9/2000. Η μελέτη συμπεραίνει ότι περίπου 2,24 εκατομμύρια άτομα από τα 3,2 εκατομμύρια της Λωρίδας της Γάζας και της Δυτικής Όχθης ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας.⁶⁶

β. Παιδική εργασία

Πολλά παιδιά, στο μπουμπουκιάσμα της παιδικής τους ηλικίας, αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το σχολείο για να κερδίσουν μερικά χρήματα. Άφησαν τα παιχνίδια τους για να πουλάνε χαρτομάντιλα, τσίκλες και νερό στους αυτοκινητόδρομους της πόλης. Αυτό συμβαίνει επειδή οι γονείς τους δεν επιτρέπεται να εργαστούν ή γιατί έχουν σκοτωθεί από σφαίρα ή οβίδα που χτύπησε το σπίτι τους σε κάποια ισραηλινή επιχείρηση. Αυτά τα παιδιά εκφράζουν την τραγωδία που βιώνει ένας ολόκληρος λαός που βρίσκεται σε καθεστώς Κατοχής. Γιατί, λόγω της Κατοχής και των κατασταλτικών της πρακτικών, των αποκλεισμών και της πολιορκίας και της δολοφονίας χιλιάδων Παλαιστινίων και της φυλάκισης άλλων, τα παιδιά αναγκάστηκαν να προχωρήσουν και να αναλάβουν ρόλο ενήλικου. Η ψυχολόγος Δρ Rawiyah Hamam, γιατρός από το Πρόγραμμα Ψυχικής Υγείας της Κοινότητας της Γάζας, υποστήριξε ότι η φτώχεια και η ανάγκη απόκτησης των αναγκαίων για την επιβίωση είναι οι κύριες αιτίες της παιδικής εργασίας, παράλληλα με την ανυπαρξία ευκαιριών εργασίας για τους ενήλικες και το υψηλό ποσοστό ανεργίας που έφτασε το 50% στη Λωρίδα της Γάζας. Η Δρ Hamam διασαφήνισε ότι η απώλεια του κύριου προμηθευτή της οικογένειας, δηλαδή η

Ένα παιδί, που πουλά καρπούζια, παίρνει έναν υπνάκο. Οι ισραηλινές παρενοκλήσεις και τα σκληρά μέτρα προκαλούν φτώχεια και ανεργία σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού των Παλαιστινίων αναγκάζοντας πολλά από τα παιδιά τους να πηγαίνουν για δουλειά.

► Reuters, 27/6/2001.

Ένα παιδί μαζεύει τα υπάρχοντά του από τα ερείπια του σπιτιού του στη Νάμπλους, μετά την καταστροφή του από τον ισραηλινό στρατό κατοχής κατά τη διάρκεια νυχτερινής επιδρομής στην πόλη.

► AFP, 19/1/2005.

δολοφονία ή η φυλάκιση του πατέρα, αναγκάζει τα παιδιά να αναλάβουν την ευθύνη της οικογένειάς τους σε πρώιμη ηλικία. Πρόσθεσε ότι η παιδική εργασία έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στη σωματική ανάπτυξη του παλαιστίνιου παιδιού, όπως η έκθεση στη μόλυνση και στις ασθένειες, που δυσχεραίνουν τη φυσιολογική του ανάπτυξη. Επιπλέον, το παιδί γίνεται ανίκανο να παίρνει σωστές αποφάσεις και να σχεδιάζει κατάλληλα το μέλλον του. Επίσης, είναι πιο εύκολο να αποκτήσει κακές συνήθειες, όπως το κάπνισμα, η πονηριά και η απάτη, χωρίς να συνειδητοποιεί τις συνέπειες της συμπεριφοράς του στην προσωπικότητα και το μέλλον του.⁶⁷

Από το 2005 μέχρι το 2006, το ποσοστό των εργαζόμενων παιδιών ηλικίας 10 - 17 ετών ανέβηκε από το 3,8% στο 5,3%, ενώ στη Δυτική Όχθη αυξήθηκε από 4,8% σε 7,4% και παρέμεινε σταθερό (2,1%) στη Λωρίδα της Γάζας. Ο αριθμός των εργαζόμενων παιδιών αυτής της ηλικιακής ομάδας υπολογίζεται σε 22.000, ενώ ο συνολικός αριθμός των εργαζόμενων παιδιών (όλων των ηλικιακών ομάδων) είναι περίπου 30.000 - άρα υπάρχουν περίπου 8.000 παιδιά κάτω των 10 ετών στην αγορά εργασίας.⁶⁸

Τα δεδομένα της έρευνας της παιδικής εργασίας του 2004 δείχνουν ότι το 71% των εργαζόμενων παιδιών ηλικίας 5 - 17 ετών εργάζεται για οικονομικούς λόγους (51,4% για να βοηθήσει σε κάποιο σχέδιο της οικογένειας και 19,6% για να βοηθήσει στην αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος). Επιπλέον, τα δεδομένα έδειξαν ότι το 57,7% των εργαζόμενων παιδιών είχαν αφήσει το σχολείο, ενώ το υπόλοιπο 42,3% προσπαθεί να συμβιβάσει την εκπαίδευση με την εργασία. Αυτό αποκαλύπτει το βαθμό της ταλαιπωρίας που υπομένουν και την ευθύνη που αναλαμβάνουν από νωρίς στη ζωή τους. Μεταξύ των εργαζόμενων παιδιών, ηλικίας 10 - 17 ετών, στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας, μόνο το 21,5% είχαν εργοδότη, το 5% ήταν αυτοαποσχολούμενο και το 73,4% ταξινομούταν ως εργαζόμενα για την οικογένεια χωρίς αμοιβή. Αυτό αποδεικνύει πόσο κακή είναι η οικονομική κατάσταση

και πόσο απεγνωσμένα οι οικογένειες χρειάζονται συμπληρωματικές πηγές εισοδήματος. Κάτω από αυτές τις πιεστικές καταστάσεις, δεν έχουν άλλη επιλογή από το να στέλνουν τα παιδιά τους για δουλειά.⁶⁹

Σχετικά με το περιβάλλον εργασίας των παιδιών, η ανασκόπηση της παιδικής εργασίας του 2004, αναφορικά με τις εργασιακές παροχές, αναφέρει ότι τα εργαζόμενα παιδιά ηλικίας 5 – 17 ετών «απολάμβαναν» τα εξής:

Η αναλογία παιδιών ηλικίας 5 – 17 ετών και εργασιακών παροχών ανά περιοχή, 2004⁷⁰

Εργασιακές παροχές	Περιοχή (ποσοστό %)		
	Παλαιστινιακά εδάφη	Δυτική Όχθη	Λωρίδα της Γάζας
Πληρωμένες διακοπές	9,3	7,6	12,4
Πληρωμένη άδεια ασθενείας	15	13,2	18,1
Ασφάλιση υγείας	10,3	10,7	9,8
Δώρα και bonus	16,3	12,2	23,6
Επίδομα ρουχιισμού	5,9	6,6	4,5
Δωρεάν γεύματα	37,5	38,5	35,6
Επίδομα γευμάτων	12,4	9,2	17,9
Διαλείμματα ανάπαυσης	54,2	57,2	49
Δωρεάν μεταφορά	22,3	22,4	22,1

Επίδομα μεταφορών	9,5	8,5	11,1
Δωρεάν φιλοξενία	8,2	9,7	5,6
Χωρίς παροχές	23,7	17,3	34,9

Ο πίνακας δείχνει ότι το εργασιακό περιβάλλον των παιδιών είναι συχνά ακατάλληλο ακόμα και για ενήλικες, δηλαδή δεν υπάρχουν διαλείμματα, ιατρικές παροχές, διακοπές, μεταφορά ή επίδομα μεταφοράς κ.λπ. Αυτό ισχύει περισσότερο για τα παιδιά στην αρχή της ανάπτυξής τους. Οι αριθμοί δείχνουν ακόμα ότι το 23,7% των εργαζόμενων παιδιών δεν έχουν καθόλου παροχές.

Στατιστικές εκθέσεις έδειξαν ότι οι εβδομαδιαίες ώρες εργασίας των παιδιών είναι υπερβολικά πολλές για την ηλικία τους. Επιπλέον, το 7,6% των εργαζόμενων παιδιών είχε τραυματισμούς που σχετίζονται με την εργασία ή απέκτησαν χρόνιες ασθένειες (7,5% στη Δυτική Όχθη και 8,3% στη Λωρίδα της Γάζας).⁷¹

Σχετικά με τη στάση των εργαζόμενων παιδιών προς τη σχολική τους εκπαίδευση έναντι της εργασίας τους, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 47% προτιμά να ασχολείται μόνο με την εκπαίδευση, το 24,9% προτιμά να εστιάζει μόνο στη δουλειά, το 18,3% να εργάζεται και να σπουδάζει ταυτόχρονα, και το 7,9% προτιμά να σπουδάζει και μόνο το καλοκαίρι να εργάζεται.⁷²

Κεφάλαιο 7 Η εκπαίδευση

Το Ισραήλ μεθοδεύει τη δυσχέρεια της εκπαίδευσης για τους Παλαιστίνιους. Αυτό συνιστά παραβίαση ενός βασικού δικαιώματος των παιδιών, αλλά ταυτόχρονα και έγκλημα επειδή στοχεύει να θέσει τέλος στο μέλλον ενός ολόκληρου έθνους και μιας νέας γενιάς. Ο γενικός επίτροπος της UNRWA Peter Hausen συνόψισε την πραγματικότητα του παλαιστίνιου μαθητή – φοιτητή υπό την ισραηλινή κατοχή και τις παραβιάσεις στις οποίες υποβάλλεται ο παλαιστινιακός τομέας της εκπαίδευσης ως εξής:

«Φανταστείτε τις πολιτικές επιπτώσεις εάν κάθε μαθητής στο Λονδίνο είχε χάσει ένα μήνα διδασκαλίας τον τελευταίο χρόνο επειδή οι δάσκαλοι δεν μπορούσαν να φτάσουν στις τάξεις τους. Σκεφτείτε την αγωνία και το θυμό των γονιών εάν το σχολικό σύστημα στο Παρίσι έβλεπε το ποσοστό επιτυχίας

CRC

Άρθρο 28

1. Τα Κράτη-Μέλη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση και, με στόχο την πραγματοποίηση αυτού του δικαιώματος προοδευτικά και στη βάση της ισότητας των ευκαιριών, πρέπει συγκεκριμένα:

α) να καταστήσουν τη βασική εκπαίδευση υποχρεωτική και διαθέσιμη δωρεάν σε όλους

β) να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διαφόρων μορφών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, περιλαμβάνοντας τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση, να τις καταστήσουν διαθέσιμες και προσιτές σε κάθε παιδί, και να παίρνουν κατάλληλα μέτρα, όπως η εφαρμογή της δωρεάν παιδείας και η προσφορά οικονομικής βοήθειας, σε περίπτωση ανάγκης

γ) να καταστήσουν την ανώτερη εκπαίδευση προσιτή σε όλους, στη βάση της ικανότητας, με κάθε κατάλληλο μέσο

δ) να καταστήσουν διαθέσιμες και προσιτές σε όλα τα παιδιά τις πληροφορίες που αφορούν την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση

ε) να παίρνουν μέτρα για να ενθαρρύνουν την τακτική προσέλευση και τη μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης του σχολείου.

στις εξετάσεις της γαλλικής γλώσσας να πέφτει από το 71% στο 38% σε ένα χρόνο. Τώρα, φανταστείτε το δικό σας παιδί, πληγωμένο από το φόβο, επειδή η καθημερινή πορεία για το σχολείο σημαίνει πέρασμα ανάμεσα σε τανκς, σημεία ελέγχου και στρατιώτες.

Αυτός ο εφιάλτης είναι η πραγματικότητα που αντιμετωπίζουν οι παλαιστίνιοι γονείς, οι δάσκαλοι και περίπου ένα εκατομμύριο μαθητές στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας ύστερα από δυο χρόνια Ιντιφάντα.

Οι κύριες αιτίες αυτής της εκπαιδευτικής κρίσης είναι οι απαγορεύσεις κυκλοφορίας και οι αποκλεισμοί που επέβαλαν οι ισραηλινές αρχές και έχουν σακατέψει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Παλαιστινιακής Αρχής και των Ηνωμένων Εθνών. Όμως, τα κλειστά σχολεία είναι ένα μόνο μέρος της ιστορίας. Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις έχουν παραβιάσει την ιερότητα των σχολείων σε όλα τα Κατεχόμενα. Δεν είναι ασύνηθες για τα παιδιά να τα σταματούν και να τα υποβάλλουν σε σωματική έρευνα ή να τα κακομεταχειρίζονται οι ισραηλινοί στρατιώτες στο

δρόμο προς και από το σχολείο τους ή να υποβάλλονται σε δακρυγόνα και προειδοποιητικές βολές κοντά στα σημεία ελέγχου.

Έχουν ήδη πληρώσει με την απώλεια της ασφάλειας, της αθωότητας και της εκπαίδευσής τους. Θα πληρώσουν, όμως, και με το μέλλον τους. Θα πληρώσουν με την απώλεια ευκαιριών, ανάπτυξης και ελπίδας που μια καλή εκπαίδευση υπόσχεται.

Αυτή είναι μια τραγωδία για τον παλαιστινιακό λαό, ο οποίος, παρά τα τόσα μειονεκτήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει, έδινε πάντα μεγάλη αξία στην εκπαίδευση. Οι δείκτες της μόρφωσης των Παλαιστινίων ήταν από τους υψηλότερους στην περιοχή. Τα κορίτσια της Παλαιστίνης ήταν τα πρώτα στον αραβικό κόσμο που κατέκτησαν την εκπαιδευτική ισοτιμία με τα αγόρια.

Το Ισραήλ, φυσικά, έχει ανησυχίες σχετικά με την ασφάλειά του... Όμως, αυτές οι ανησυχίες δεν καθορίζονται με την αφαίρεση του δικαιώματος εκπαίδευσης των νεαρών Παλαιστινίων.⁷³

Το 5ο άρθρο της Τέταρτης Συνθήκης της Γενεύης, που αφορά την προστασία των πολιτών σε καιρό πολέμου, ορίζει ότι:

«Οι δυνάμεις κατοχής, με τη συνεργασία των εθνικών και τοπικών αρχών, πρέπει να διευκολύνουν την κατάλληλη εργασία όλων των θεσμών που ασχολούνται με τη φροντίδα και την εκπαίδευση των παιδιών... Η Αρχή Κατοχής οφείλει να προβεί σε διακανονισμούς για τη συντήρηση και την εκπαίδευση (των παιδιών)... που έχουν αποχωριστεί από τις οικογένειές τους λόγω του πολέμου».⁷⁴

Παρότι το Ισραήλ έχει υπογράψει την Τέταρτη Συνθήκη της Γενεύης, είναι υπεύθυνο για την αποδιοργάνωση του παλαιστινιακού τομέα εκπαίδευσης.

Η τριμηνιαία έκθεση της UNICEF υπογράμμισε το ρόλο που παίζει ο περιορισμός των μετακινήσεων στην αποτροπή των Παλαιστινίων από το να πηγαίνουν στα σχολεία τους, ιδιαίτερα στη Δυτική Όχθη. Επιπλέον, υπάρχουν ενδείξεις υποβάθμισης της ποιότητας της εκπαίδευσης, όπως επίσης και στα

Το αίμα της δεκάχρονης Raghd
έβαψε το τετράδιό της

Η δεκάχρονη παλαιστίνια μαθήτρια Raghd al-Assar βρισκόταν στο σχολείο θηλέων του Χαν Γιούνις, ακούγοντας προσεκτικά τη δασκάλα της των Αγγλικών, χωρίς την Τρίτη 7/9/2004. Ξαφνικά έγειρε, το αίμα της χύθηκε πάνω στα βιβλία και στο θρανίο της επειδή μια ισραηλινή σφαίρα είχε καρφωθεί στη δεξιά πλευρά του κεφαλιού της. Το θρανίο της Raghd θα μείνει άδειο για πάντα, ως ένα ακόμα μνημείο των εγκλημάτων που διέπραξε η ισραηλινή κατοχή που θεωρεί τον κάθε Παλαιστίνιο καλό στόχο.

Κάτω στην αυλή, τα παιδιά συγκεντρώθηκαν κρατώντας το ένα το άλλο, κατατρομαγμένα από το θάνατο της φίλης τους.

► Εφημερίδα *Addustour*, Αμάν, 5/10/2005.

Μικρός Παλαιστίνιος προσπαθεί να καλυφθεί ακούγοντας τον ήχο πυροβολισμών στην πόλη Νάμπλους της Δυτικής Όχθης.

► Φωτογραφία από Alaa Badamah, 3/11/2007.

Ένας ισραηλινός στρατιώτης σταματά μια ομάδα μαθητών στο δρόμο για το σχολείο τους – ο δρόμος είναι αποκλεισμένος από τον ισραηλινό στρατό κατοχής, σε μια από τις επιθέσεις του στη Νάμπλους.

► Φωτογραφία από Alaa Badamah, 16/1/2005.

επίπεδα μάθησης όσων ζουν στις πιο προσβεβλημένες περιοχές. Η σωρευτική επίδραση της αναστολής των μαθημάτων είχε αρνητική συνέπεια στην ποιότητα της διδασκαλίας και περιόρισε τις μαθησιακές ικανότητες και τις δεξιότητες των μαθητών. Αυτές οι δυσκολίες πωγύρισαν τους μαθητές κατά δύο ή τρία ακαδημαϊκά χρόνια και τους ώθησαν να εγκαταλείψουν το σχολείο και να βγουν στην αγορά εργασίας χωρίς να διαθέτουν κάποια καλή ειδικευση.⁷⁵

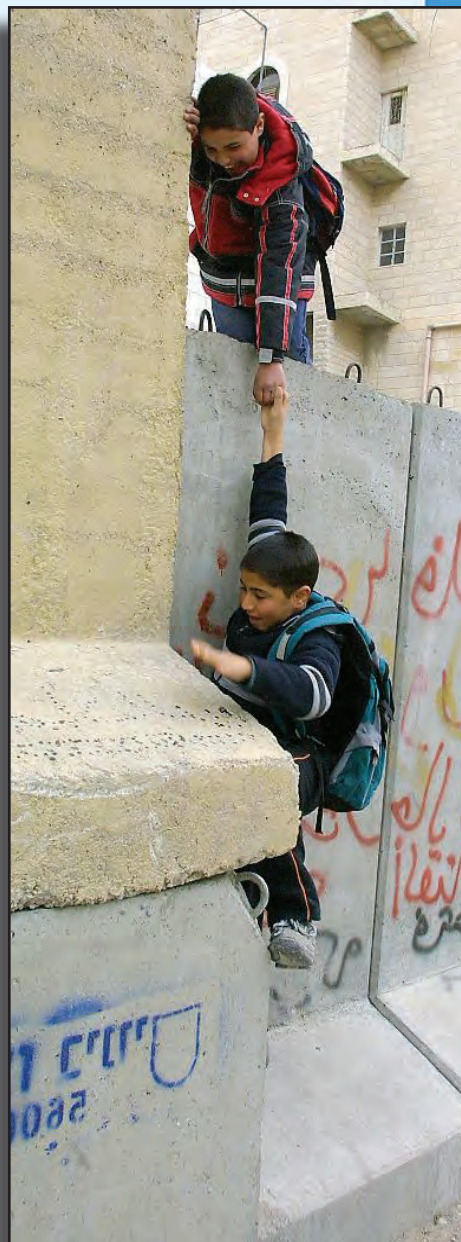
Πολύ λίγα παιδιά στην Παλαιστίνη έχουν την ευκαιρία να διδάσκονται σε φιλικό προς το παιδί περιβάλλον ή να παρακολουθούν τάξεις φυσικής αγωγής ή ψυχαγωγίας. Οι μαθητές χρειάζονται εκπαιδευτικό υλικό και καλά διδακτικά εργαλεία. Τα περισσότερα σχολεία στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας δεν έχουν συστήματα θέρμανσης (μόνο το 12% των δημόσιων σχολείων και το 3% των σχολείων της UNRWA έχουν συστήματα θέρμανσης).⁷⁶ Επιπρόσθετα στην αδυναμία πρόσβασης στα σχολεία, οι περιορισμοί της κυκλοφορίας καθυστερούν τη μεταφορά του εκπαιδευτικού υλικού μεταξύ της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας και επηρεάζουν τα προγράμματα επιμόρφωσης των δασκάλων.

Ως αποτέλεσμα των καθημερινών μέτρων των Ισραηλινών, ο παλαιστινιακός τομέας εκπαίδευσης υπέστη μεγάλες απώλειες σε θέματα μόρφωσης και παρατηρήθηκε κακομεταχείριση των παλαιστινίων μαθητών, όπως καταλήψεις σχολείων από τους Ισραηλινούς και μετατροπή τους σε κέντρα κράτησης ή στρατόπεδα, συλλήψεις και ταπεινώσεις του διδακτικού προσωπικού, των μαθητών και των υπαλλήλων. Η ετήσια έκθεση του PCBS έδειξε ότι 498 σχολεία έκλεισαν στην αρχή του ακαδημαϊκού έτους 2002-2003 και 1.289 σχολεία έχουν κλείσει από την αρχή της αλ-Άξα Ιντιφάντα, δηλαδή έκλεισαν 1.787 σχολεία συνολικά. Επιπλέον, 297 σχολεία καταστράφηκαν από βομβαρδισμούς με πυραύλους και τανκς. Οι απώλειες εκτιμώνται στα 2,3 εκατομμύρια δολάρια και οι μαθητές έχασαν 7.825 ημέρες σχολείου.⁷⁷ Η έκθεση αναφέρει

επίσης ότι κατά το διάστημα 29/9/2000 – 12/5/2007 σκοτώθηκαν 623 μαθητές και 3.535 τραυματίστηκαν.

Παρ' όλα αυτά, ο παλαιστινιακός λαός θεωρεί ακόμα τη μάχη για την παιδεία μία από τις κύριες μάχες του ενάντια στην Κατοχή. Η έκθεση του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών για τα έτη 2007-2008 αναφέρει ότι ο δείκτης εκπαίδευσης στα Κατεχόμενα είναι 0,891 και είναι ο υψηλότερος των αραβικών χωρών, ακολουθούμενος από της Λιβύης (0,875), του Λιβάνου και του Κουβέιτ (0,871) και της Ιορδανίας (0,868). Ο δείκτης εκπαίδευσης συνενώνει το επίπεδο της εκπαίδευσης και το ποσοστό των παιδιών που πηγαίνουν στο σχολείο. Ο μέσος όρος του για τις αραβικές χώρες συνολικά είναι 0,687.⁷⁸ Αυτό αποδεικνύει ότι, παρά τα επιθετικά μέτρα των Ισραηλινών, οι Παλαιστίνιοι παραμένουν το πιο επίμονο στη μόρφωση και με το χαμηλότερο επίπεδο αναλφαβητισμού αραβικό έθνος. Ο παλαιστινιακός λαός αντιλαμβάνεται πλήρως τη σημασία και τη δυσκολία αυτής της πρόκλησης και το ρόλο της στην αντίσταση, στη διαφύλαξη της ταυτότητάς του και στην καρτερία μπροστά στην Κατοχή.

Συμπέρασμα

Η ευγενική Nidaa είναι ο επίλογος αυτού του βιβλίου· το δεκαπεντάχρονο κορίτσι με το όνομα που σημαίνει «κάλεσμα» -ένα ασυνήθιστο κάλεσμα, τελείως διαφορετικό από όσα μέχρι τώρα απαιτούσαν το τέλος της ισραηλινής βίας- ήταν μια μελλοντική δημιουργική συγγραφέας. Η ζωή της διακόπηκε όταν μια σφαίρα τη χτύπησε στην πλάτη και τη σκότωσε. Σκοτώθηκε όπως πολλοί άλλοι, αλλά δεν εξαφανίστηκε - το όνομά της εμφανίστηκε σε ένα νορβηγικό ποίημα, μέρος της εκπαιδευτικής ύλης αυτής της χώρας.

Η Nidaa άφησε το αποτύπωμά της στις καρδιές όλων των ευρωπαίων εκπροσώπων που τη συνάντησαν. Τόσο πολύ που μια ισπανίδα εθελόντρια, υπεύθυνη της βιβλιοθήκης της Παπικής Αντιπροσωπείας στη Βηθλεέμ, είπε

σε μία συνάδελφό της όταν σκοτώθηκε η Nidaa: «Έμαθες τι συνέβη στο κορίτσι μας;» και αποφάσισε, επειδή δεν άντεχε πια «με τον συνεχιζόμενο παράλογο θάνατο των παιδιών», να τα μαζέψει και να πάει σε ένα μέρος «όπου τα παιδιά δεν σκοτώνονται».

Επιθυμία της Nidaa, όπως είπε σε μια συνέντευξή της σε ένα αιγυπτιακό περιοδικό, ήταν να γίνει νοσοκόμα και δημοσιογράφος, «δημοσιογράφος που θα γράφει για τα βάσανα των ανθρώπων και νοσοκόμα για να θεραπεύει τα τραύματά τους». Παρότι η Nidaa πέθανε, όταν αναφέρθηκε στο νορβηγικό ποίημα, το Ισραήλ διαμαρτυρήθηκε έντονα. «Προσπαθούν να σκοτώσουν τη Nidaa για δεύτερη φορά», είπε η μητέρα της. Όμως το ποίημα ⁷⁹ επέζησε, παρέμεινε ένα «κάλεσμα»... και μεταφράζεται κάπως έτσι:

Υπήρχε κάτι το μοναδικό στον τρόπο που κοιμόταν
Το ευγενικό αθώο προφίλ
Τα μικρά όμορφα φρύδια
Οι σκόρπιες φακίδες στη μύτη της
Το καθαρό μαλακό δέρμα, που έχουν μόνο τα παιδιά
Μου θύμιζε το δικό μου παιδί
Η Nidaa το δεκατετράχρονο κορίτσι
Μεγάλωσε σ' έναν προσφυγικό καταυλισμό
Το κεφάλι της τυλιγμένο με το παλαιστινιακό μαντίλι
Η Nidaa που πυροβολήθηκε από τον ισραηλινό στρατό κατοχής
Με ώθησε στο τέλος να σταθώ μπροστά στη σκηνή της βίας
Με ώθησε να πάρω θέση
Αλλά την ωφελεί αυτό τώρα;

Η ισραηλινή κατοχή υιοθετεί μια τρομοκρατική πολιτική διακρίσεων εναντίον των παιδιών της Παλαιστίνης, με σκοπό να κάνει την επερχόμενη πα-

λαιστινιακή γενιά να μειονεκτεί σωματικά και ψυχολογικά. Αυτό αποθέτει σε όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές τη βαριά ευθύνη να ανακουφίζουν τα βάσανα των παιδιών της Παλαιστίνης και να μην επιτρέπουν να πληρώνουν τα παιδιά το τίμημα των περιφερειακών συγκρούσεων. Έτσι, θα έπρεπε να έχουν μια προστατευτική ασπίδα βασισμένη στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού του 1959, στη CRC του 1989 και στην Τέταρτη Συνθήκη της Γενεύης του 1949. Επίσης, πρέπει να διπλασιαστούν οι προσπάθειες των επισήμων και των πολιτών της Παλαιστίνης για να προστατευτούν τα παιδιά και να τους προσφερθεί καλύτερο οικιακό και σχολικό περιβάλλον.

Παράλληλα, να ενταθούν οι ειλικρινείς προσπάθειες που στοχεύουν στην αύξηση του ρόλου των διεθνών θεσμών, ώστε να ενημερώνονται, να παρακολουθούν και να φροντίζουν τα θέματα των παιδιών της Παλαιστίνης, θέματα που σχετίζονται με τη σκληρή πραγματικότητα των συνθηκών Κατοχής.

Επιπλέον, τα εμπλεκόμενα σε αυτήν την υπόθεση μέρη, περιλαμβανομένης της Παλαιστινιακής Αρχής, τα ΜΜΕ και οι οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει να εργάζονται σκληρά ώστε να αποκαλύπτουν τη βαναυσότητα των ισραηλινών μέτρων εναντίον των παλαιστινίων παιδιών σε κάθε διεθνές φόρουμ, ιδιαίτερα στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, να καταδικάζεται η ισραηλινή κατοχή στη διεθνή κοινότητα, να κατηγορείται και να καταδικάζεται σε διεθνείς δικαστικούς θεσμούς για τα τρομακτικά και απάνθρωπα εγκλήματα της εναντίον των παιδιών της Παλαιστίνης.

Αντί να νιώθει ανίσχυρος, ο δεκαπεντάχρονος Παλαιστίνιος Fares Awdeh επέλεξε να αντισταθεί. Παρέμεινε στη διασταύρωση Mintar αντιμετωπίζοντας ένα ισραηλινό τανκς με μια πέτρα στο χέρι· η στάση του εξέπληξε τον κόσμο, γιατί, όπως στεκόταν, τραγουδούσε:

*Κι αν μου σπάσουν τα κόκαλα, δεν θα φοβηθώ·
κι αν μου γκρεμίσουν το σπίτι, δεν θα φοβηθώ.*

Η φωτογραφία τραβήχτηκε στις 29/10/2000.

Στις 8/11/2000 ο Fares δολοφονήθηκε.

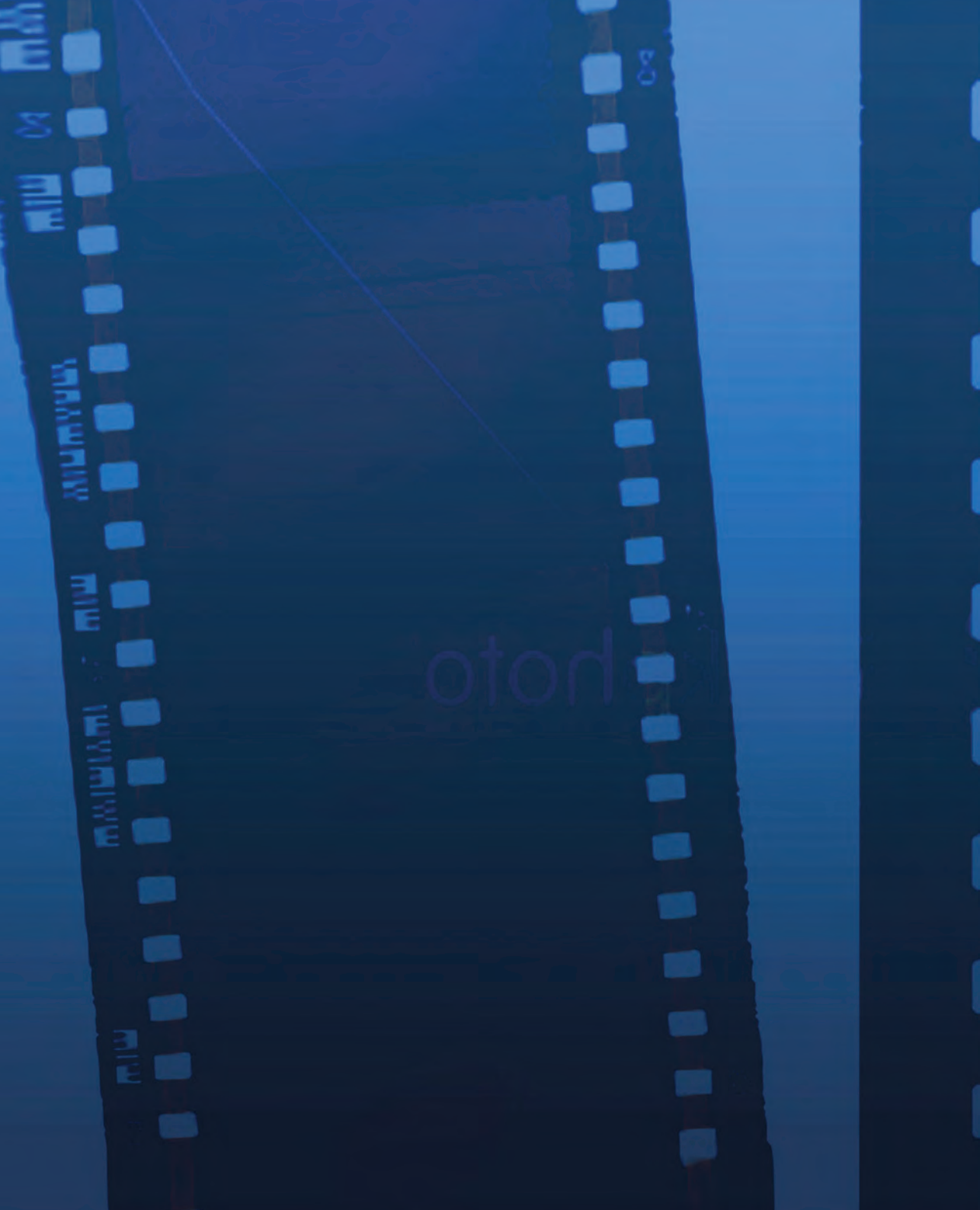

Όσο πικρή και δυναμική ήταν η παρουσία του στη ζωή, τόσο ο θάνατός του υπήρξε σιωπηλός. Οι δυνάμεις κατοχής τον πυροβόλησαν στο λαιμό ενώ πήγαινε σχολείο.

Από τότε ο Fares συμβολίζει την αδάμαστη ψυχή και το τραγούδι του συνεχίζεται στο στόμα του μικρού του αδελφού Issa, πέντε χρονών. Όταν ο Issa κάθεται στην καρέκλα του Fares, στην τραπεζαρία του σπιτιού τους, απαγγέλλει μ' έναν κόμπο στο λαιμό:

*Κι αν μου σπάσουν τα κόκαλα, δεν θα φοβηθώ·
κι αν μου γκρεμίσουν το σπίτι, δεν θα φοβηθώ.*

► Εφημερίδα *Alquds*, Παλαιστίνη, 25/11/2000.

04

04

04

04

04

oton

04

Παραπομπές*

- ¹ *Al-Sharq*, newspaper, Qatar, 18/11/2007.
- ² Palestinian Central Bureau of Statistic (PCBS), Annual Report 2007, Palestinian Children - Issues and Statistics, Child Statistics Series (no. 10) (in Arabic), Ramallah, Palestine, June 2007.
- ³ United Nations Children's Fund (UNICEF), At a Glance: Occupied Palestinian Territories (in Arabic), in: http://www.unicef.org/arabic/infobycountry/oPt_25384.html
- ⁴ http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_pcbs/intifada/83d501f8-5c02-407b-b366-461ea8e611f5.htm
- ⁵ http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_pcbs/intifada/c2fbc706-2ab4-45cf-b290-eca243ddbc81.htm
- ⁶ See: <http://www.alzaytouna.net/arabic/?c=1765&a=105970>
- ⁷ http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_pcbs/intifada/30.04.07A.htm
- ⁸ Maria Holt, «The Right of the Child Denied: Palestinian Children Under Occupation» The Council for Arab-British Understanding (CAABU), November 2001.
- ⁹ <http://www.un-documents.net/a14r1386.htm>
- ¹⁰ Maria Holt, op. cit.
- ¹¹ The Palestinian Human Rights Monitoring Group (PHRMG), see: http://www.phrmg.org/arabic/documents/child_martyrs/testimonies/aya%20fayad.htm
- ¹² *Maariv* newspaper, 6/10/2004, translated into Arabic by 'Ata al-Qaimari, *Nashrat al-Masdar al-Siyasi*, Jerusalem; and Muhannad 'Abd al-Hameed, Take your Hands off our Children (in Arabic), Arabic Media Internet Network (AMIN), 12/10/2004, see: <http://www.amin.org/>
- ¹³ PCBS, Annual Report 2008, Palestinian Children - Issues and Statistics, Child Statistics Series (no. 11) (in Arabic), Ramallah, Palestine, 2008; and PCBS, Child Statistics Series (no. 10) (in Arabic).
- ¹⁴ The Conditions of the Palestinian Children in GS (in Arabic), Palestinian National Information Center, June 2004, see: <http://www.pnic.gov.ps>
- ¹⁵ Ibid.
- ¹⁶ Amnesty International, Press Israel/Occupied Territories/Palestinian Authority: Killing of children under scrutiny at UN, AI Index MDE 15/145/2002, 30/9/2002, in: <http://www.amnesty.org/ar/library/asset/MDE15/145/2002/ar/4ec6a5eb-faec-11dd-8917-49d72d0853f5/mde151452002en.pdf>
- ¹⁷ Ibid.
- ¹⁸ A comprehensive and detailed report issued by the Media Department of the Ministry of Detainees and Ex-detainees Affairs on Palestinian Prisoner Day (in Arabic), April 2008.
- ¹⁹ PCBS, Child Statistics Series (no. 11) (in Arabic).
- ²⁰ 'Abdul Nasser Ferwana (Director of the Department of Statistics in the Ministry of Detainees

* Οι παραπομπές είναι από την αγγλική έκδοση του βιβλίου. Δεν έχει ελεγχθεί αν οι ιστοσελίδες είναι ενεργές σήμερα.

- and Ex-detainees Affairs), The Detainees Year Review 2007 (in Arabic), site of Palestine Behind Bars, see: <http://www.palestinebehindbars.org>
- ²¹ *Alittihad* newspaper, Abu Dhabi (United Arab Emirates), 18/7/2001.
- ²² *Albayan* newspaper, Dubai (United Arab Emirates), 4/10/2004.
- ²³ The Palestinian Initiative for the Promotion of Global Dialogue & Democracy Organization (MIFTAH), Palestinian Child Prisoners in Israeli Prisons (in Arabic), quoting the Ministry of Detainees and Ex-detainees Affairs, 7/3/2005, see: <http://www.miftah.org>
- ²⁴ Dunia al-Amal Isma'il, The Palestinian Children Conditions in Israeli Prisons and Detention Camps (in Arabic), Addameer Prisoners Support and Human Rights Association (Gaza) & Arab Commission of Human Rights (Paris), May 2003, in: <http://www.achr.nu/rep11.htm>
- ²⁵ The Conditions of the Palestinian Children under Israeli Siege (in Arabic), International Press Center, 21/9/2002, see: <http://www.ipc.gov.ps>
- ²⁶ *Asharq Alawsat* newspaper, London, 8/4/2005.
- ²⁷ *Ibid.*
- ²⁸ *Al-Khaleej* newspaper, Sharjah (United Arab Emirates), 21/11/2001.
- ²⁹ Palestinian Prisoners Club, A Special Report on Palestinian Prisoner Day (in Arabic), 13/4/2007, in: <http://www.ppsmo.org/old/press/2007A/068-07.htm>
- ³⁰ *Alittihad*, 11/12/2007.
- ³¹ *Al-Qabas* newspaper, Kuwait, 24/12/2007.
- ³² *Al-Hayat* newspaper, London, 15/11/2007.
- ³³ PCBS, Child Statistics Series (no. 10) (in Arabic).
- ³⁴ UNICEF Humanitarian Action - Occupied Palestinian Territory, Donor Update: 8/3/2006, in: <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/7D4D882569E52B8E8525712B00688F60>
- ³⁵ *Ibid.*
- ³⁶ *Addustour* newspaper, Amman, 26/4/2003.
- ³⁷ *Haaretz* newspaper, 24/4/2003, translated into Arabic by 'Ata al-Qaimari, *al-Masdar al-Siyasi*.
- ³⁸ Hamadah Hammad and Samar Shaheen, International Warnings about the Danger of Israeli Violations of Palestinian Childhood (in Arabic), Palestinian National Information Center.
- ³⁹ The Conditions of the Palestinian Children in GS.
- ⁴⁰ *Assabeel* newspaper, Amman, 15/7/2004.
- ⁴¹ The Conditions of the Palestinian Children in GS.
- ⁴² *Assafir* newspaper, Beirut, 21/6/2003.
- ⁴³ Maria Holt, op. cit.
- ⁴⁴ *Ibid.*
- ⁴⁵ *Ibid.*
- ⁴⁶ PCBS, Child Statistics Series (no. 11) (in Arabic).
- ⁴⁷ UNICEF Humanitarian Action - Occupied Palestinian Territory, op. cit.

- ⁴⁸ *Haaretz*, 6/8/2003, translated into Arabic by 'Ata al-Qaimari, *al-Masdar al-Siyasi*.
- ⁴⁹ *Al-Hayat*, 7/10/2004.
- ⁵⁰ Bureau of Statistics Issues a Report in Palestinian Child Day (in Arabic), Palestine News Agency (WAFA), 4/4/2007.
- ⁵¹ *Al-Khaleej*, 4/3/2003.
- ⁵² *Al-Kifah al-Arabi* magazine, Lebanon, 7/1/2003.
- ⁵³ Reuters News Agency, 13/6/2006, see: <http://ara.reuters.com/>
- ⁵⁴ Media and Information Center, 14/3/2006.
- ⁵⁵ Site of Arabs48, 23/9/2005, see: <http://www.arabs48.com>
- ⁵⁶ Muhammad Nasir al-Khawaldah, The Rights of the Palestinian Children under Occupation in Light of International Law (in Arabic), *Alhaqa'eq* newspaper, London, 3/10/2005.
- ⁵⁷ Separated from her Family and was Turned Back at the Bridge... The Five Year Old Nour, a New Palestinian Refugee (in Arabic), *Alquds* newspaper, Palestine, 20/11/2004.
- ⁵⁸ *Al-Hayat*, 25/11/2007.
- ⁵⁹ Muhammad Nasir al-Khawaldah, *op. cit.*
- ⁶⁰ *Al-Hayat*, 25/11/2007.
- ⁶¹ *Al-Quds al-Arabi* newspaper, London, 20/10/2007.
- ⁶² Arabs48, 9/11/2007.
- ⁶³ Editorial, The Evil Decree, *Haaretz*, 10/1/2008.
- ⁶⁴ PCBS, Child Statistics Series (no. 10) (in Arabic).
- ⁶⁵ Ibid.
- ⁶⁶ The Conditions of the Palestinian Children in GS.
- ⁶⁷ Because of Work, More than 3.1% of the Palestinian Children are Deprived of their Childhood (in Arabic), WAFA, 5/4/2004.
- ⁶⁸ See Ibid.; and see also PCBS, Child Statistics Series (no. 10) (in Arabic).
- ⁶⁹ See Because of Work, More than 3.1% of the Palestinian Children are Deprived of Their Childhood (in Arabic); and see also PCBS, Child Statistics Series (no. 10) (in Arabic).
- ⁷⁰ PCBS, Child Statistics Series (no. 10) (in Arabic).
- ⁷¹ Our Children... Flowers behind Bars and Shattered Dreams in the Streets (in Arabic), *al-Hayat al-Jadidah* newspaper, Ramallah, 5/4/2006.
- ⁷² Because of Work, More than 3.1% of the Palestinian Children are Deprived of Their Childhood (in Arabic).
- ⁷³ Peter Hansen, "Palestinian Children: Frightened and Deprived," *International Herald Tribune* newspaper, Paris, 9/10/2002.
- ⁷⁴ Muhammad Nasir al-Khawaldah, *op. cit.*
- ⁷⁵ UNICEF Humanitarian Action - Occupied Palestinian Territory, *op. cit.*
- ⁷⁶ PCBS, Child Statistics Series (no. 11) (in Arabic).
- ⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ United Nations Development Program (UNDP), Human Development Report 2007/2008, see: <http://www.hdr.undp.org/en/>

⁷⁹ The Palestinian Information Center, Nidaa the Child... Died a Martyr and Came Back in a Norwegian Poem, 15/6/2005, see: <http://www.palestine-info.com/arabic/palestoday/reports/report2005/neda2.htm>